

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 1085

2. VELJAČE 2024. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

9 771451 425001

Za prekograničnu suradnju 1,5 milijuna eura

SADRŽAJ

8

Željko Jozić, ravnatelj Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje Zagreb

Bunjevački govori dio hrvatskog jezičnog korpusa

10

Veliko prelo 2024.

»Nazdravimo k'o i lani«

12

Dr. sc. Vladimir Vučković, ekonomist

Dobro je da postoji plan

16

Za poljoprivrednike sporni uvjeti i duljina pasivnog statusa gospodarstava

I do pet godina mirovanja bez prava na poticaje

20

Eksploatacija pijeska iz Tavankuta i dalje traje

Najavljeni ribnjak na mjestu iskopa »na čekanju«

30

Deset godina UBH-a Dužijanca iz Subotice

Četiri gostovanja u tri države

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Preradovićeva 11
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Mira Tumbas (predsjednica), vlč. Josip Ivešić,
Mirjana Stantić, Gordana Jerković, Nevenka
Tumbas, Renata Kuruc, Marica Stantić, Ama-
lija Šimunović, Željka Vukov

v. d. RAVNATELJICE:

Mirjana Trkulja
e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs
Ivana Petrekanić Sič
(koordinatorka dopisne službe)
dr. sc. Jasminka Dulić
(novinarka, urednica političke rubrike)

Željka Vukov
(novinarka, urednica društvene rubrike)
Davor Bašić Palković
(novinar, urednik rubrike kultura)
Ivan Ušumović
(novinar, urednik sportske rubrike)
Zvonko Sarić
(novinar)
Jelena Dulić Bako
(novinarka)
Suzana Darabašić
(novinarka dopisništva Srijem)
LEKTOR:
Zlatko Romić
TEHNIČKA REDAKCIJA:
Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (grafička urednica)
FOTOGRAFIJE:
Nada Sudarević
ADMINISTRACIJA:
Branimir Kuntić
(tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Skeniraj
i preuzmi
aplikaciju

Što nas to čeka?

Ipak će brže nego što se mislilo (i bilo najavljeno). To brže odnosi se na konstitutivnu sjednicu Narodne skupštine Srbije, koja ipak neće čekati Sretenje, već će biti održana desetak radna ranije, 6. veljače. Na istoj toj sjednici srbijanska skupština dobit će i svog predsjednika, dopredsjednike, tajnika, te članove radnih tijela i parlamentarnih delegacija u međunarodnim institucijama. Potvrđen je i datum konstitutivne sjednice Skupštine grada Beograda – 19. veljače.

Ovo ekspresno zakazivanje konstitutivne sjednice najvišeg zakonodavnog tijela dogodit će se (gle slučajnosti) dva dana prije sjednice Europskog parlamenta na kojoj će se eurozastupnici izjašnjavati o izborima u Srbiji. Poruka je: neće nama tamo neki eurozastupnici unositi nemir i kvariti sliku o »izborima koji su čisti kao suza«. I bilo što da kažu, zaključe, usvoje nekakvu rezoluciju ionako je sve gotovo, zastupnici su već zauzeli svoja radna mjesta. I cirkus s 250 artista može početi.

I dok se nagađalo, najavljivalo kada će skupštinsko zasjedanje, hoće li prozapadna oporba prihvatiti mandate ili će zbog krađe izbora odbiti ući u Dom Narodne skupštine stidljivo se pojavila vijest da je Srbija (i dalje) nastavila pad na najznačajnijem globalnom rangiranju zemalja po percepciji korupcije u javnom sektoru. Globalna mreža Transparency International objavila je da je Srbija na listi pala za tri mjesta, i sada je na 104. mjestu od 180 rangiranih zemalja. Indeks Srbije je za sedam poena manji od svjetskog prosjeka, i čak 28 poena lošiji od prosjeka Europske unije.

S takvim predznakom Srbija skače u budućnost (Srbija 2027. – »Skok u budućnost«). A u toj budućnosti tvornice, ceste, brze pruge, mostovi, škole, veće plaće, veće mirovine... Morat će netko sve to platiti, a netko i graditi. Oni najbolji, najpouzdaniji, najkvalitetniji, s najboljim referencama? Ili oni »naši«, pa ma kakvi bili. Vidjet ćemo u nekom narednom rangiranju zemalja po percepciji korupcije u javnom sektoru.

Z. V.

Prvi rezultati Popisa poljoprivrede 2023.

Najizraženiji pad stočnog fonda

U odnosu na anketu prije 5 godina broj grla koza opao je za 31,5%, grla svinja za 30,7%, a grla goveda za 17,7%.

Prema prvim rezultatima Popisa poljoprivrede u Srbiji iz prošle godine zabilježeni su brojni padovi. Popis je ukazao prije svega na pad stočnog fonda, pad broja gospodarstava, pad raspoloživog zemljišta i korištenog poljoprivrednog zemljišta te pad ukupne poljoprivredne radne snage.

»Propast stočarstva«

Prema Popisu poljoprivrede u 2023. bilo je 508.365 gospodarstava, od čega je 99,6% obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. Broj gospodarstava opao je za 10% u odnosu na rezultate istraživanja iz 2018. Najveći pad zabilježen je u Beogradskoj regiji.

Broj uvjetnih grla u gospodarstvima je opao za 20% u odnosu na 2018. Stočarstvom se bavi 6 od 10 gospodarstava, dok je 2018. odnos bio 8 od 10 gospodarstava.

Stočni fond bilježi pad u broju jedinica u svim područjima, osim u broju košnica pčela. Tako je u odnosu na anketu prije 5 godina broj grla koza opao za 31,5%, grla svinja za 30,7% te grla goveda za 17,7%.

Ovi rezultati, prema riječima agroekonomista **Milana Prostrana**, pokazuju pravu sliku propasti stočarstva i farmera.

»Rezultati popisa poljoprivrede iz prošle godine pokazuju sliku propasti stočarstva, kao noseće grane, kao i propast ljudi koji se bave tim zanimanjem«, rekao je Prostran za *Betu*.

Dodao je da rezultati popisa govore da je u Srbiji poljoprivredna proizvodnja ekstenzivna, da se negativni trendovi nisu zaustavili i pored subvencija, a da gospodarstvo u prosjeku obrađuje 6,4 hektara, dok taj prosjek u EU iznosi 22 hektara.

Komentirajući Popis, Prostran je izrazio i čuđenje jer su rezultati poređeni s anketom iz 2018. koja je rađena na reprezentativnom uzorku, a ne s posljednjim popisom iz 2012.

Iznadprosječna Vojvodina

U Vojvodini ima 111.884 gospodarstava, što ju čini trećom regijom u Srbiji prema broju gospodarstava – najviše ima regija Šumadije i Zapadne Srbije te regija Južne i Istočne Srbije. Vojvodina je regija u kojoj se koristi najveća površina poljoprivrednog zemljišta – 1,4 milijuna ha. U Vojvodini je iznadprosječna površina korištenog poljopri-

vrednog zemljišta po gospodarstvu u ha. Državni prosjek je 6,4 ha, dok je u Vojvodini 13,2 ha.

Vojvodina je regija Srbije i s najviše svinja, s milijun grla, od ukupno u državi 2,2 milijuna. Osim svinja, Vojvodina prednjači i kada su u pitanju i perad, dok su goveda,

ovce i košnice pčela najzastupljeniji u Šumadiji i Zapadnoj Srbiji, a koze u Južnoj i Istočnoj Srbiji.

Najveće površine oranica i vrtova zastupljene su u regiji Vojvodine (55,8%), dok su voćnjaci najviše zastupljeni u regiji Šumadije i Zapadne Srbije (54,9%).

Prosječna starost nositelja obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva u Srbiji je 60 godina. Svaki 11. nositelj gospodarstva mlađi je od 40 godina. Preko tri puta ima više muških nositelja gospodarstava u odnosu na žene, koje su nositeljice u 23% slučajeva. Prosječan broj članova i stalno zaposlenih na obiteljskom gospodarstvu je 2,2.

Prosječno poljoprivredno gospodarstvo obrađuje 6,4 ha, uzgaja jedno grlo goveda, 5 grla svinja, 3 ovce, 43 grla peradi i ima oko 3 košnice pčela.

Popis poljoprivrede proveo je Republički zavod za statistiku od 1. listopada do 15. prosinca 2023. Konačni popisni rezultati bit će objavljeni u diseminativnoj bazi na mrežnoj stranici Republičkog zavoda za statistiku, sukcesivno, tijekom 2024. i 2025. godine.

J. D. B.

Potpora Virovitičko-podravske županije

Predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić** i župan Virovitičko-podravske županije **Igor Andrović** potpisali su u subotu, 27. siječnja, ugovor prema kome će Virovitičko-podravska županija financijski pomoći projekte HNV-a.

»Ovo što smo danas potpisali samo je nastavak dogovora s Hrvatskom zajednicom županija, koja će u iduće tri

godine financijski sustavno pomagati HNV. Osim toga razgovarali smo s predstavnicima županije o gospodarskoj suradnji, dobili smo poziv za gospodarski sajam 16. veljače i nadam se da ćemo i to područje koje nas čeka početi sustavno razvijati. Osim toga razgovarali smo i o tome da naši učenici obidu kulturnu baštinu županije«, kazala je Vojnić.

»Pokušavamo pomoći Hrvatima u Srbiji, ojačiti ih i očuvati njihov položaj i identitet. Znamo da ima puno kulturnih manifestacija i da se na taj način čuva baština Hrvata izvan Hrvatske. Zato nam je bila želja, i to smo i ostvarili kao i sve hrvatske županije, da na ovaj način, kroz ova financijska sredstva pomognemo Hrvatskom nacionalnom vijeću. Vjerujem da će se s ovim sredstvima moći organizirati svi kulturni programi, projekti i da će biti puno novih programa za jačanje Hrvata izvan Hrvatske«, kazao je župan Andrović i dodao da će prema potpisanom sporazumu s HZZ sve hrvatske županije financirati rad HNV-a s po 15.000 eura.

Virovitičko-podravska županija jedna je od vodećih županija po povlačenju sredstava iz Europske unije, realizirani su projekti u poljoprivredi, zdravstvu, revitalizaciji kulturne i prirodne baštine i to iskustvo spremni su podijeliti s Hrvatima u Srbiji.

Nakon Sporazuma o suradnji koji je u Hrvatskom domu – Matici potpisan u prosincu prošle godine bit će potpisani pojedinačni ugovori sa svakom od županija. Virovitičko-podravska županija druga je s kojom je takav ugovor potpisan, a uskoro će biti potpisani i ugovori s drugim županijama.

Z. V.

Rođendan tjednika *Hrvatska riječ*

Prije 21 godinu, 31. siječnja 2003., izašao je prvi broj informativno-političkog tjednika *Hrvatska riječ*. Danas je na kioscima naš 1085. broj. U proteklom razdoblju tjednik se mijenjao po pitanju sadržaja i dizajna, ali je bio i ostao nezaobilazni kroničar političkog i društvenog života Hrvata u Vojvodini, odnosno Srbiji. Tjednik ima i dva mjesečna podlistka: *Hrcko* za djecu i *Kužiš?!* za mlade.

Nakladnik tjednika je Novinsko-izdavačka ustanova *Hrvatska riječ*, koja je osnovana odlukom Skupštine AP Vojvodine u svibnju 2002. godine. U srpnju 2004. osnivačka prava nad ustanovom preuzelo je Hrvatsko nacionalno vijeće. Suvremena *Hrvatska riječ* oslanja se na tradiciju istoimene novine na hrvatskom jeziku koja je izlazila u Subotici od 1945. do 1956. godine.

Ministar u Vladi RH Šime Erlić u Subotici

Za prekograničnu suradnju 1,5 milijuna eura

»Ovi projekti realiziraju se u različitim sferama od kulture, obrazovanja, edukacije, sporta ali imaju predznak suradnje institucija iz Srbije i Hrvatske«, kazao je ministar Erlić

Ministar regionalnog razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske **Šime Erlić** sa suradnicima posjetio je prošlog petka, 26. siječnja, hrvatsku zajednicu u Srbiji te je najavio novi program prekogranične suradnje kojeg financira Hrvatska.

U Hrvatskom domu – Matici, sjedištu hrvatskih manjinskih institucija u Srbiji, održan je sastanak na kojem se razgovaralo o programu prekogranične suradnje Hrvatske i Srbije u vrijednosti od 1,5 milijuna eura a koji ima za cilj gospodarsku, demografsku, socijalnu i društvenu revitalizaciju prekograničnog prostora s naglaskom na Hrvatima u Srbiji. Ovaj program se, rekao je Erlić, jako dobro provodi i iz godine u godinu se uključuje sve više organizacija. Do sada je pedesetak udruga i organizacija uspješno koristilo ova sredstva, rekao je Erlić te je izrazio uvjerenje da će se njima poboljšati prekogranična suradnja i jačati kapaciteti Hrvata u Srbiji u različitim područjima. Natječaj će, prema riječima Erlića, biti raspisan vrlo brzo, za desetak dana.

»Ovi projekti realiziraju se u različitim sferama od kulture, obrazovanja, edukacije, sporta ali imaju predznak zajedničke suradnje institucija iz Srbije i Hrvatske i u tom smislu jačanja kapaciteta i zato smo zadovoljni da se dobro provode i želimo dati punu podršku daljoj afirmaciji u razdoblju koje je pred nama«, rekao je Erlić i dodao kako su razgovarali i o europskim projektima kao što je INTERREG prekogranični projekt koji se rade po europskim metodologijama. Ovaj prekogranični program vrijedan 38 milijuna eura trenutno je otvoren i u tijeku je evaluacija projekata.

Sustavna i snažna potpora

Predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić** zahvalila se ministru Erliću i rekla kako ovo Ministarstvo već nekoliko godina sustavno i snažno pomaže Hrvate u Srbiji kako bi sve udruge, organizacije, Crkva i pojedinci osjetili podršku Hrvatske. U prošlom razdoblju, rekla je, puno je udruga ostvarilo velike rezultate a ove godine će se sredstva povećati, jer su svi sudionici programa transparentno opravdali sredstva i realizirali projekte.

»Ove godine će se sredstva povećati, jer zaista mislim da smo uradili dobar posao, da smo opravdali povjerenje Hrvatske i ovog Ministarstva. Pohvalila bih sve koji su sudjelovali u ovom prekograničnom projektu jer, kako je ministar na sastanku naglasio, imamo visoku razinu financijske higijene. Sve smo opravdali, HNV je koordinirao čitavim procesom i svaki euro, dinar je zaista utroščen i vrlo transparentno opravdan«, rekla je Vojnić.

Objasnila je kako je u prošlom programu apliciralo dosta predstavnika Crkve i udruga kulture koje su rješavale pitanje prostora u kojima rade, a što se tiče sadržaja bilo je opremanje knjižnice, digitalizacija baštine, pravljenje prezentacija i slično.

Ovome je sastanku prethodio sastanak izaslanstva Ministarstva s čelništvom DSHV-a u prostorijama stranke u Subotici.

»Mi smo zadovoljni kako smo i nadalje prepoznati kao pouzdani partneri što se pokazalo i kroz činjenicu da će sredstva koja će stajati na raspolaganju institucijama i orga-

nizacijama hrvatske zajednice biti utrostručena. To je s jedne strane i potvrda što smo mi stalno artikulirali kad komuniciramo s vlastima u Hrvatskoj da smo mi zajednica koja ima potrebe i koja može kvalitetno apsorbirati sredstva koja imamo na raspolaganju. Drugim riječima da smo zajednica sposobnih, kvalitetnih ljudi i kompetentnih institucija», rekao je predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov** te je dodao kako je bilo riječi i o nastavku suradnje u drugim izazovima koje imaju kada je u pitanju suradnja Srbije i Hrvatske.

»Podrška i uključivanje institucija hrvatske zajednice u prekogranične programe suradnje, prije svega INTERREG, odgovor je koji mi kao institucije trebamo dati, kada je u pitanju priprema institucionalna i kadrovska i naravno da imamo napokon i određenu vrstu beneficija. Uzor u tome nam je suradnja Mađarske i Srbije gdje najveći dio sredstava koja se realiziraju u prekograničnim programima dvije države završava u područjima gdje žive Mađari i njihovim institucijama. Nama je cilj i politički i kada je u pitanju komunikacija prema vlastima u Srbiji da iz tih

programa ne budemo isključeni već naprotiv: da budemo zastupljeni na svim razinama lokalnih vlasti, u svim institucijama koje komuniciraju prekogranične programe, u regionalnim razvojnim agencijama i fondovima kojima je osnivač AP Vojvodina«.

Za svakog Hrvata

Prezentacija realiziranih projekata Programa prekogranične suradnje između Hrvatske i Srbije održana je istog dana u župnoj dvorani u Đurđinu u organizaciji Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini.

Ovom prigodom predstavljena su 22 realizirana projekta, od odobrenih 25, u protekloj godini s ukupnom vrijednosti od 543.000 eura.

Prisutne su pozdravili predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Tomislav Žigmanov, župnik domaćin vlč. **Danijel Katačić**, predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća Jasna Vojnić i državni tajnik u Ministarstvu regionalnog razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske **Domagoj Mikulić**.

Žigmanov je istaknuo kako će ove godine iznos biti uvećan na 1,5 milijuna eura te da je to pet puta više u odnosu

na sredstva koja su bila dostupna prve godine prekograničnih projekata, 2022.

»Danas je službeno u posjetu hrvatskim institucijama bio ministar nadležnog hrvatskog ministarstva Šime Erlić. Donio je sjajnu vijest da ćemo 2024. u ovom programu imati na raspolaganju 1,5 milijuna eura. Počnimo se pripremati, razmišljajmo, tražimo partnere i budimo ono što smo i do sada bili – odgovorni, pouzdani i transparentni«, rekao je predsjednik DSHV-a.

Vlč. Katačić je u ulozi domaćina, ali i korisnika prekograničnih projekata zahvalio na ovim razvojnim projektima.

»Mogu posvjedočiti kako se među našim župljanima u protekle dvije godine, kada smo dobili veću materijalnu pomoć iz Hrvatske, zaista osjećala radost jer nas matična domovina nije zaboravila te nam je uz financijsku pomoć omogućila sačuvati ono što je bilo nužno popraviti, a to je prvo bio krov na župnoj kući, a potom prošle godine i etno salaš«, kazao je vlč. Katačić.

Važnost projekata koji su realizirani diljem Bačke te u Srijemu i Beogradu istaknula je i Vojnić.

»Vlada Republike Hrvatske je počela kapitalno ulagati u hrvatsku zajednicu u Srbiji, ali ono što je nama od izuzetne važnosti jeste da podršku osjeti svaki Hrvat u svakoj najmanjoj zajednici u Srbiji, a vaše ministarstvo je to zaista i učinilo«, navela je predsjednica HNV-a.

Na uspješno realiziranih svih 25 projekata čestitao je Mikulić u ime cijeloga Ministarstva te najavio novi ovogodišnji program sa znatno većim sredstvima.

»Pripremajte projekte da možemo nastaviti razvijati zajednicu Hrvata i s jedne i s druge strane granice, iako nama kada ste vi u pitanju, granice ne postoje«, poručio je Mikulić.

Najavljeni projekti do 100.000 eura

Važnost prijavljivanja na projekte i mogućnosti koju oni pružaju istaknuli su i ravnateljica Uprave za europsku teritorijalnu suradnju **Stella Arneri** i savjetnik u Ministarstvu za europske integracije Republike Srbije **Srđan Vezmar**.

»Novi program je pred nama, objavljen će biti već krajem idućega tjedna. Prije dvije godine smo imali 20 uspješnih projekata, prošle godine 25, a ove se nadamo još više. Projekte smo razdijelili u dva segmenta. Imat ćemo projekte do 50.000 eura kao što smo i do sada i jedan dio za malo veće strukturne projekte do 100.000 eura«, najavila je Arneri.

Vezmar je rekao kako povećanje projektnih sredstava predstavlja i veliki izazov za Hrvate u Srbiji.

»Trebamo razmišljati o strategiji razvoja hrvatske zajednice u jednom novom sedmogodišnjem razdoblju koje će se poklopiti i s proračunskim razdobljem Europske unije«, poručio je savjetnik u Ministarstvu za europske integracije.

Kako je tekla realizacija projekta i o rezultatu rađenoga govorili su nositelji iz Srbije i djelomično i iz Hrvatske.

Okupljeni su nakon izlaganja imali prigodu vidjeti i jedinstveni križni put od slame koji se nalazi u crkvi sv. Josipa Radnika u Đurđinu.

J. D / J. D. B.

Željko Jozić, ravnatelj Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje Zagreb

Bunjevački govori dio hrvatskog jezičnog korpusa

U hrvatski zakonodavni okvir ugrađena je dijalektološka i općenito jezikoslovna činjenica kako su bunjevački govori dijelom hrvatskoga jezika iako se u Srbiji već dvadesetak godina postupno oblikuje tzv. bunjevački jezik

Hrvatski je sabor 26. siječnja ove godine izglasao Zakon o hrvatskom jeziku. Tim je zakonskim prijedlogom Vlada Republike Hrvatske pokazala da su joj hrvatski jezik, njegova zaštita, status i položaj, visoko na listi prioriteta. Riječ je o zakonskom reguliranju službene i javne uporabe hrvatskoga jezika koje je Hrvatski sabor usvojio nakon što je u srpnju prošle godine provedena javna rasprava o tom zakonskom prijedlogu. Budući da je u javnosti bilo dosta kritika na račun kaznenih, odnosno prekršajnih odredaba, Vlada se odlučila na zakonski tekst bez penalnih mjera, čime se postiglo to da se fokus javnosti usmjeri na stvarnu zaštitu i očuvanje hrvatskoga jezika, odnosno na to da se skrb o jeziku ostavlja na savjest njegovim govornicima, što je daleko moćnije oruđe od bilo kakvih kazni. Vrijednost toga zakona svakako je i u uspostavljanju Vijeća za hrvatski jezik, koordinacijskom i savjetodavnom tijelu Vlade RH, koje, sastavljeno od stručnjaka za hrvatski jezik iz relevantnih znanstvenih, strukovnih, kulturnih i političkih institucija, ima jednu od najvažnijih zadaća: izradu Nacionalnoga plana hrvatske jezične politike. I upravo je to najnoviji korak ka osmišljenoj, sustavnoj i smislenoj jezičnoj

strategiji, koja bi trebala pomoći političarima da se status i položaj hrvatskoga jezika još više unaprijedi te da se iskristaliziraju smjernice budućega razvoja hrvatskoga jezika.

Nematerijalno kulturno dobro Hrvatske

Ono što je važno istaknuti iz rakursa jezične situacije Hrvata u Vojvodini jest činjenica da se bunjevački govori izrijeком spominju u članku II. Zakona o hrvatskom jeziku pod naslovom Obuhvat i posebnost hrvatskoga jezika, kao jedna od skupina idioma hrvatskoga jezika. Na taj je način u hrvatski zakonodavni okvir ugrađena dijalektološka i općenito jezikoslovna činjenica kako su bunjevački govori dijelom hrvatskoga jezika iako se u Srbiji već dvadesetak godina postupno oblikuje tzv. bunjevački jezik.

Treba također naglasiti da je na inicijativu Instituta za hrvatski jezik bunjevačke govore, kao autohtone hrvatske novoštokavske ikavske govore koje nalazimo i u Republici Hrvatskoj, ali i u Mađarskoj i vojvođanskom dijelu Srbije, Ministarstvo kulture i medija RH u listopadu 2021. godine proglasilo nematerijalnim kulturnim dobrom Republike Hr-

vatske, što je itekako važno za očuvanje dijela hrvatske jezične baštine.

S druge strane, u Srbiji se već dvadesetak godina postupno oblikuje tzv. bunjevački jezik, pa treba podsjetiti na neke činjenice i vratiti se u prošlost. Kad je u pitanju određivanje pripadnosti bunjevačkih govora, najčešće su se uzimali u obzir genetskolingvistički i vrijednosni kriterij. Po genetskolingvističkome kriteriju bunjevački govori neosporno pripadaju zapadnoštokavskom narječju, i to njegovu novoštokavskom ikavskom dijalektu. Taj hrvatski dijalekt srpski dijalektolog **Miloš Okuka** u svojoj monografiji *Srpski dijalekti* (2008.) naziva zapadnohercegovačko-primorskim navodeći kako njime »govore Hrvati i Bošnjaci«. Domeće i kako je nekoć bilo Srba ikavaca u okolici Kupresa. Govornike srpskoga jezika koji govore tim dijalektom ne spominje u Bačkoj niti Bunjevce izdvaja u posebnu etničku skupinu. To je podudarno s podacima srbijanskoga jezikoslovca **Pavla Ivića** (*Dijalektologija srpskohrvatskog jezika: uvod u štokavsko narječje*, 2001.) o tome kako su Srbi ikavci vrlo malobrojni, »po pravilu u neposrednom susedstvu predstavnika ostalih naroda«. Ujedno treba pridodati podatak da većina istraživača ishodište Bunjevaca traži u području omeđenom Neretvom i Zrmanjom, tj. zapadnu Hercegovinu i Dalmatinsku zagoru, krajeve u kojima su govornici novoštokavskih ikavskih govora i nekoć i danas gotovo isključivo Hrvati. Dakle, po genetskolingvističkome kriteriju bunjevački govori pripadaju hrvatskomu jezičnom korpusu.

Kad je riječ o vrijednosnome kriteriju, bunjevačka je književnost od svojih početaka u XVII. stoljeću uklopljena u tijekove hrvatske književnosti. Posebice se to odnosi na djela bunjevačkih franjevačkih pisaca koji se ničim (pa ni isticanjem vlastite pokrajinske odrednice) ne izdvajaju od ostataka svojih slavonskih, bosanskih, pa i dalmatinskih kolega. Pritom se izdvaja slučaj Hrvat Bunjevac iz Sombora **Ivan Ambrozović** izdao 1808. »ilirski prevod« *Priča Jovana Muškatirovića*, što pokazuje kako srpski jezik Bunjevci nisu smatrali svojim.

Kad je riječ o kriteriju identifikacije govornika, na koji se mogu pozvati pobornici zasebnosti bunjevačkoga »jezika«, treba napomenuti kako pokrajinsku odrednicu Bunjevci u Bačkoj (ne samo u Vojvodini, nego i u Mađarskoj) upotrebljava hrvatska autohtona zajednica (dakle, ne samo pripadnici bunjevačke nacionalne manjine), ali i znatan dio Hrvata u zapadnoj Lici i sjevernoj Dalmaciji. Broj je Bunjevaca koji se smatraju Hrvatima stoga znatno veći od broja Bunjevaca koji se drže pripadnicima zasebnoga naroda. Činjenica da se tijekom habsburške vladavine jezik bunjevačkih Hrvata nazivao i pokrajinskom odrednicom (o razlozima zbog čega je bilo tako postoji opširna literatura), može biti argumentom samo ako se zanemari podatak da se isti jezik nazivao i dalmatinskim.

Umjetno, političko stvaranje novog jezika

Dakle, prema svim navedenim kriterijima sasvim je jasno da bunjevački govori pripadaju korpusu hrvatskih dijalekata te da bilo kakvo umjetno, politički motivirano, stvaranje novoga jezika nije ni povijesno, ali ni znanstveno utemeljeno.

Bunjevački jezik potpuno je neodrživ politički konstrukt, jer je bilo kakav oblik standardiziranja i normiranja narodnoga govora poput bunjevačkoga protivan samoj biti organskoga govora. Nitko ne može propisivati kako će tko u dijalektu govoriti. Govore je moguće opisivati, ali ne i propisivati. Govori su zadane forme, zadani sustavi koji su takvi kakvi jesu, a bilo kakav pokušaj propisivanja narodnih govora ravan je ispravljanju nečega što je takvo kakvo jest, što je suprotnost sama po sebi. Ljepota i bogatstvo organskih govora krije se upravo u njihovoj šarolikosti i neuhvatljivosti, neukalupljenosti i slobodi, nenormiranosti i nepostojanju bilo kakvih pravila. I oni upravo kao takvi savršeno funkcioniraju i pokazuju nam u svojoj biti pravu sliku ljudske slobode i jezične kreativnosti ukorijenjene u stoljeća naše tradicije. Bilo kakav standardizacijski postupak čin je negacije i uništavanja te ljepote i bogatstva.

Budući da je još 2005. potpisan Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Republike Hrvatske i Srbije i Crne Gore o zaštiti prava hrvatske manjine u Srbiji i Crnoj Gori i srpske i crnogorske u Republici Hrvatskoj, srbijanske vlasti treba podsjetiti da se i proglašenjem tzv. bunjevačkoga jezika taj sporazum krši.

S obzirom na to da je tzv. bunjevački jezik proglašen novim regionalnim ili manjinskim jezikom u Subotici, pozivajući se na odluku Vijeća Europe i odredbe iz članka 1. Europske povelje o regionalnim i manjinskim jezicima u kojoj se navodi da izraz regionalni ili manjinski jezik ne uključuje elemente službenog jezika države, čime je srbijanska strana tako opravdala vlastiti zahtjev. Međutim, da bi se neki jezik proglasio regionalnim ili manjinskim jezikom dostatno je da neka država pristupi Europskoj povelji o regionalnim i manjinskim jezicima (što je Srbija učinila 2006.). Utemeljenost se zahtjeva određene države ni ne preispituje, na što su upozoravali neki dužnosnici Europske komisije poput Francuskinje **Gabrielle Bernoville**. Ako se ne preispituju odluke pojedine države, kako očekivati da se preispituje odluka neke gradske vlasti poput subotičke u kojoj, barem koliko je poznato, ne sjede eminentni jezikoslovci. Uostalom, tzv. bunjevački jezik nema svoju ISO oznaku niti je naveden u bibliografskoj bazi Glottolog te se ni po jednome jezikoslovnom kriteriju ne može smatrati zasebnim jezikom. S tim bi činjenicama trebalo upoznati hrvatske europarlmentarce i MVEP kako bi se moglo utjecati na to da se stanje promijeni. Ujedno ih treba upozoriti i na činjenicu da je Mađarska akademija znanosti 2006. i 2011. zaključila kako su Bunjevci povijesna, etnografska i dijalektna skupina unutar hrvatske zajednice.

Dakle, pred hrvatskom diplomacijom, ali i svim ostalim političkim i znanstvenim dionicima, a pogotovo pred govornicima bunjevačkoga govora dug je i težak put do osporenja odluke subotičkih gradskih vlasti o proglašenju hrvatskoga novoštokavskoga idioma zasebnim jezikom. Izoliranje dijela hrvatskoga jezičnoga korpusa pod lažnom egidom skrbi za nj davanjem mu povlastica koje njegovi govornici ne traže i ne trebaju vjerojatno je samo prvi korak do integracije toga govora unutar srpskoga jezičnog korpusa, što je postupak koji je već mnogo puta primijenjen ne samo na našim prostorima.

Veliko prelo 2024.

»Nazdravimo k'o i lani«

»Povod organiziranja Velikog prela se zapravo zasniva na nekadašnjem običaju skupljanja ljudi u zimskom periodu na salašima kada se nije puno radilo. To se uvijek događalo prije korizme, tada su bili periodi kolinja, zato se tradicijski na Velikom prelu služi krumpirača«, kaže Marga Lendvai

Prije 145 godina nastalo je *Veliko prelo* u Subotici, a Hrvati Bunjevci s velikom pažnjom njeguju ovaj stari običaj, što iz godine u godinu potvrđuje velika zainteresiranost gostiju za dolazak na prelo. Ova pokladna manifestacija, koja je održana 27. siječnja u dvorani Tehničke škole *Ivan Sarić* u Subotici, okupila je preko 500 gostiju koji vole i čuvaju preljsku tradiciju. Radi podsjećanja, *Veliko prelo* je prvi puta održano daleke 1879. godine. Nastalo je iz tradicije okupljanja u obiteljskim domovima na salašima u vrijeme kada nije bilo velikih poljskih radova, posebice u pokladno vrijeme. Ove godine okupljene su zabavljali ansambl *Ruže i Tamburaši za dušu*.

»Čuvajte svoje vrijednosti«

U svom obraćanju predsjednik Organizacijskog odbora *Velikog prela* **Denis Lipozenčić** pozdravio je sve nazočne i pozvao na binu uzvanike kako bi skupa održali zdravicu. Među uzvanicima koji su se obratili bili su župan Virovitičko-podravске županije **Igor Andrović**, saborski zastupnik i izaslanik predsjednika Sabora **Gordana Jandrokovića** **Goran Ivanović Lac**, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić**, predsjednik Mladeži DSHV-a **Marin Piuković** i predstavnik Grada Subotice **Srđan Samardžić**. Prvi se obratio Marin Piuković riječima:

»Drago mi je da pokazujemo kako je naša hrvatska zajednica živa, da imamo sinergiju i da imamo budućnost«.

»Velika mi je čast pozdraviti sve prisutne u svoje i u ime gradonačelnika **Stevana Bakića**. Želim da se još dugo

godina okupljamo na prelama«, rekao je Srđan Samardžić.

Igor Andrović pozdravio je nazočne u svoje osobno ime, u ime Virovitičko-podravске županije i u ime Hrvatske zajednice županija:

»Čuvajte svoje vrijednosti, kulturu i kulturnu baštinu, čuvajte ono što su Hrvati ovdje u Srbiji.«

Goran Ivanović Lac je prenio pozdrave Gordana Jandrokovića i svih saborskih zastupnika:

»Pozdravljam vas i u ime ministra obrane i potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske **Ivana Anušića**. Dolazim već 15 godina kod vas i moram reći kako vidljivost Hrvata u Srbiji raste. Rekao sam jednom prije, a ponovit ću i sad: da nisam Šokac, bio bih Bunjevac«.

Jasna Vojnić je pozdravila goste prigodnom rimom:

»Dragi naši gosti zvani, nazdravimo k'o i lani, uz zdravicu toplu svima, koja kratku rimu ima. Još kad bi ste vi nju tili preljskom pismom proglasiti. Ako to i ne mož' bit, samo ću vam prelo otvorit«.

Preljska pisma i najlipče prelje

Za najljepšu *preljsku pismu* izabrana je pjesma *Zagrljaj daljine* **Željke Zelić Nedeljković**, druga nagrada pripala je **Mirjani Stantić** za pjesmu *Put do prela*, a treća **Josipu Dumendžiću Meštru** za pjesmu *Ljudi s pijeska*. Izabrane prelje, prema glasovima publike, na prelu su **Barbara Piuković**, druga **Aleksandra Antal** i treća **Katarina Vujić**, koja je najviše glasova dobila na glasovanju na Facebooku.

Predsjednik Organizacijskog odbora *Velikog prela* Denis Lipozenčić istakao je kako zbog potpore Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Grada Subotice, Hrvatskog nacionalnog vijeća, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, Hrvatske turističke zajednice, te mnoštva pravnih subjekata i privatnih osoba organizacija biva mnogo lakša, jer samo uz takve donacije, kako u robnom, tako i novčanom smislu, uspijevaju zadržati cijenu pristupačnom širokom spektru gostiju. Drago mu je zbog velikog broja zainteresiranih gostiju kojih je na ovom prelu bilo preko 520.

»Velika nam je pomoć to što smo putem prekogranične suradnje uspjeli osigurati 50 stolova i 360 stolica koje su u mnogome pomogli da se kvaliteta samog prela podigne na višu razinu. Trudimo se što profesionalnije organizirati *Veliko prelo*, osigurati kvalitetnu večeru, ugodnu glazbu, kako bi svi mogli maksimalno uživati«, zaključuje Lipozenčić.

Poseban ugođaj

Na prelu smo sreli i **Margu Lendvai**, ženu koja je svojim nošnjama i radom pomogla mnogo puta hrvatskoj zajednici. Ona pripada osobama koje uživaju ići na prela, te ne propuštaju priliku posjetiti kako gradska, tako i seoska prela.

»Organizatori se uvijek potrudu da nam naprave poseban ugođaj, te svaki put *Veliko prelo* bude izuzetno svečano. Povod organiziranja *Velikog prela* se zapravo zasniva na nekadašnjem običaju skupljanja ljudi u zimskom raz-

doblju na salašima kada se nije puno radilo. To se uvijek događalo prije korizme, tada su bili periodi kolinja, zato se tradicijski na *Velikom prelu* služi *krumpirača*. Ljudi su zimi imali vremena za druženje, žene su sjedile i štrikale, djeca se igrala, muškarci su se kartali, pili vina, zapjevali... Sve se to prvo događalo na salašima. Nakon toga su se održavala prela po selima. Nije to uvijek bila večera ili takvo što, nije bilo stolova, skupljali smo se u seoskim domovima kulture, u školama, gdje god se moglo, samo da se zabavljamo. To su bile lijepe igranke na koje sam uvijek rado išla. U gradu se organiziralo završno svečano *Veliko prelo* za svo građanstvo, uz svečanu odjeću, biranje prelja, *preljske pisme*, zato se i zove *Veliko bunjevačko prelo*. Tijekom ovih godina bila sam na mnogim velikim prelima, sva su bila svečana i odlično organizirana, ali ovdje u ovoj sali zaista je kvaliteta na visokoj razini«, zaključuje Marga Lendvai.

Na prelu smo razgovarali i sa **Slavkom Dulićem** iz Aljmaša koji je bio prvi puta na prelu u Subotici. Rodom je iz Apatina, ali se još kao dijete preselio u Aljmaš s obitelji.

»Došao sam ovdje na poziv mog prijatelja **Franje Dulića**. *Veliko prelo* je, kako vidim, ispunjeno dubokom tradicijom. To se vidi po ljudima: raspoloženi su, vole biti ovdje, prenose mladima svoje znanje, jer što je čovjek bez korijena. Došao sam iz Hrvatske ovjere kako bih upoznao vlastite korijene. U posljednje vrijeme često dolazim u Vojvodinu i svaki puta kada prijeđem granicu imam poseban osjećaj, jer znam da su moji preci ovdje«, kaže Slavko Dulić.

I. U.

Dr. sc. Vladimir Vučković, ekonomist

Dobro je da postoji plan

Dobro je što je predsjednik Vučić najavio da će plan biti transparentan, da će se moći vidjeti i pratiti i da se vlast drži za riječ u smislu je li se i kojim tempom to ispunjava. Ne bi bilo dobro da poslove prati neki veo tajne i da nemamo konkurenciju na strani ponuđača, jer će to onda stvoriti sumnju jesu li povlašteni dobili poslove ili se išlo na konkurenciju i najboljeg ponuđača

Intervju vodila: Jasminka Dulić

Poznati srpski ekonomist dr. sc. **Vladimir Vučković**, danas predavač u Mokrogorskoj školi menadžmenta i privatni poduzetnik, svoju je karijeru započeo u akademskom okruženju baveći se makroekonomskom i međunarodnom ekonomijom. Diplomirao je, magistrirao i doktorirao na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Beogradu gdje je i započeo karijeru kao asistent i zatim docent, a zatim je prešao na Fakultet za međunarodnu ekonomiju Megatrend Univerziteta. Bio je autor i urednik makroekonomskog biltena *Makroekonomske analize i trendovi* od 1997. do 2015, a od 2011. do 2020. bio je član Fiskalnog savjeta Srbije. Područja znanstveno-istraživačkog interesa su mu makroekonomska politika u otvorenoj privredi i financije. S njim smo razgovarali o novom planu sveobuhvatnog razvoja »Skok u budućnost – Srbija 2027« koji je predstavio predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić** i u koji se planira uložiti 17,8 milijardi eura za 3,5 godina. Plan za prioritete ima podizanje životnog standarda građana, ubranu modernizaciju, razvoj infrastrukture, unaprjeđenje obrazovanja i znanosti, dodatnu industrijalizaciju i energetske tranziciju, modernizaciju zdravstva i poljoprivrede,

bolje očuvanje životnog okoliša i pripremu specijalizirane svjetske izložbe u Beogradu EXPO 2027.

► **Kako vidite novi plan razvoja koji je nedavno predstavio predsjednik Srbije Aleksandar Vučić? Što je dobro u njemu, a što je problematično?**

Dobro je da postoji plan. Takve investicije su velike i potrebne, i u tom smislu dobro je da postoji plan. Dobro je i što se »gađaju« različita područja. Mi sada čujemo najave za veća ulaganja u komunalnu infrastrukturu, pa i u zdravstvo i u školstvo, što je krenulo i ranije, sada se intenzivira i to je dobro. Dobro je što je predsjednik Vučić najavio da će plan biti transparentan, da će se moći vidjeti i pratiti i da se vlast drži za riječ u smislu je li se i kojim tempom to ispunjava. To su dobre stvari i principijelno tu se nema što prigovoriti. Sad, što može biti loše? Da ovo što je obećano i što se treba ostvariti i treba biti dobro, u realizaciji ne bude kao što se očekuje. Dakle, treba vidjeti koja je dinamika tih projekata i je li sve izvodljivo. Drugo, hoće li ti projekti biti predstavljeni baš na pravi način, a to bi podrazumijevalo da vidimo te analize isplativosti, odnosno cost-benefit analize. Je li sve to potrebno što se najavljuje, a što se vidi kroz cost-benefit analize, kakva je ekonomska ili društvena korist? Hoće li se to pratiti na

odgovarajući način? Da stvarno imamo izabrane projekte, jasnu dinamiku i onda praćenje izvršenja tih projekata. I konačno, veliko je pitanje hoćemo li mi imati ljude? Dakle, taj kadar koji je u stanju to provesti od točke A do točke B, znači od ideje preko projektiranja do izvršenja radova. To je jedna nepoznanica.

► **Gdje bi trebali biti ti kadrovi u državnom, odnosno javnom sektoru ili privatnom?**

To država mora voditi. To su državni projekti. Od države mora u najmanju ruku poteći inicijativa, da se zna što su prioritete, što su projekti. Tu se može uključiti i privatni sektor domaći i inozemni, ja od toga ne bih bježao. Dakle, ako država osigura novac i ima jasne prioritete a potrebna je struka za projektiranje i izvođenje radova to može biti i domaća i strana struka.

► **I predsjednik je pozvao ljude da se uključe i zarađuju novac.**

Jeste. To je još jedna važna pretpostavka i rizik čitave priče. Potrebno je da sve to bude jasno postavljeno, ni po babu ni po stričevima, da se zaista preko različitih natječaj, tendera pronalaze najbolje, najstručnije, najisplativije ponude, da se u tom dijelu uključi privatni sektor. Ne bi bilo dobro da poslove prati neki veo tajne i da nemamo konkurenciju na strani ponuđača, jer će to onda stvoriti sumnju jesu li povlašteni dobili poslove ili se išlo na konkurenciju i najboljeg ponuđača.

► **A kakva je trenutno šira situacija, jer često nema tendera u velikim državnim projektima i govori se o velikoj prisutnosti korupcije?**

Ne možemo zamjerati pesimistima i kritičarima plana, jer Srbija nema baš najbolje rezultate u velikim projektima. Naime, često smo u posljednjih dvadeset godina imali velike planove od NIP-a, pa do u nekoliko godina nekoliko sličnih najava, a događalo se na terenu da se ne ostvare te najave. Čak i kada smo imali novac u proračunu ti projekti su slabije išli. Jer, vraćamo se na pitanje kadrova, tko će to voditi, tko će realizirati jer nije tu samo pitanje političkog vrha već i ministarstava, po vertikali svih državnih tijela, lokalnih vlasti koje to trebaju podržati, rješavati probleme koji se javljaju na terenu. Dakle, čak i kad smo imali novca, nismo uspijevali sve izvršiti to je jedna stvar. A drugo je što imamo izvještaje različitih organizacija koje se time bave da ti tenderi ne idu najbolje, da često imamo mali broj ponuđača, da se javlja sumnja da su namješteni tenderi... To je nešto što nije prisutno samo kod nas, ali što bi se moralo korigirati.

► **Je li to povezano s općim stanjem u javnom sektoru, što se tiče kadrova, organizacije, korupcije?**

Jeste, to je jedna strukturna priča. Šira javnost često misli kako imamo previše zaposlenih u javnom sektoru. To ponekad jeste točno kada se identificiraju neke točke gdje su se ljudi preko mjere zapošljavali, recimo u javnim poduzećima ili nekim lokalnim samoupravama. Ali u najširoj slici Srbija nema previše zaposlenih u javnom sektoru, tu postoje jasne metrike. Na sto građana koliko ima zaposlenih u javnim službama. I mi smo tu na dnu. Čak imamo i manje ljudi zaposlenih nego što bi trebalo. Zabrana zapošljavanja koja je na snazi već godinama,

uz neke izuzetke primanja ljudi, generalno važi i dovela je do toga da ljudi odu u mirovinu a nema zanačljivanja i upošljavanja novih stručnjaka. Dalje, javni sektor za dobro plaćene stručne poslove i nije atraktivan, ne može ponuditi visoke plaće pa se postavlja pitanje koliko mi imamo stručne kadrove. I konačno, sustav zarada famozne platne razrede nikako da uvedemo a postoje različite nepravilnosti u sustavu plaća. Netko bi trebao dobiti višu plaću, netko nižu ali nikako da to riješimo i sve to destimulira javni sektor.

► **Pa kada se očekuje rješavanje tih problema u javnom sektoru i sustava plaća?**

Ne vidi se kada. To je priča koja traje već deset godina, konkretno za platne razrede, ali je to krupan orah. I u nekom stručnom smislu da se postave koeficijenti zarada na pravi način ali i u političkom, jer treba donijeti odluke da nekom plaća poraste a nekome da se smanje, a ni jedno ni drugo nije popularno. Jer bi dio javnosti kritizirao povećanje plaća za neke stručnjake što je objektivno potrebno, a neki, koji bi trebali primati manju plaću u budućnosti, bi to teško podnijeli što je razumljivo. I onda je to nepopularno i izbjegava se.

Dakle, ostaje status quo i dalje?

Status quo, drži vodu dok majstori odu, a ti majstori tek trebaju doći da se bave tim projektima i to može biti nezgodno.

► **Je li povećanje prosječnih plaća i mirovina koje je najavljeno i u planu »Skok u budućnost« realno i ostvarivo?**

Mi smo doveli u red masu mirovina i masu zarada u javnom sektoru u smislu da je ukupno što ide za mirovine i plaće iz proračuna odmjeren trošak za razliku od prije desetak godina. Sada je to svedeno na korektnu mjeru. Nije dobro što mimo tih godišnjih proračunskih plaća i mirovina imamo česta neplanirana davanja u vidu bonusa umirovljenicima i nekim drugim kategorijama stanovništva, kao mladima u posljednje vrijeme. To je nešto što je mimo sustava i pravila i dobe prakse i to generalno nije dobro. A što se tiče plaća, vraćamo se na problem da unutar te dobro odmjerene mase zarada to treba bolje preraspodijeliti pa nekome treba dati više a nekome manje. Tako da su to najveći troškovi proračuna. Nikada ih ne treba ispustiti iz ruku. To su sidra za vođenje proračuna i makroekonomsku stabilnost i ako imamo populistička povećanja to neće biti dobro. Za sada se stvar drži pod kontrolom, ali ne treba se uspravati i da to ide nedomjereno.

► **Neki smatraju da će ekonomski plan dovesti i do novih zaduživanja. Može li se to očekivati i jesu li ta zaduživanja u granicama koje privreda može podnijeti?**

Novi plan je za sada javno predstavljen u formi televizijskog priloga i sada se očekuje kroz predstavljanje plana da to prijeđe na operativne nivoe i uključuje se u godišnje proračunske planove. Da se dinamika predvidi, što je ove godine, što je sljedeće i one tamo. Mi već sada iz proračuna izdvajamo oko pet milijardi eura za sveukupne godišnje investicije. Ovaj trogodišnji plan je čak i nešto

više od tog godišnjeg prosjeka od pet milijardi, tako da i pri sadašnjem stanju se mi već zadužujemo jer imamo deficit proračuna itd. A ovaj ambiciozni privredni plan podrazumijeva da se to zaduživanje i nastavi i vjerojatno pojača. To ukazuje na to da će javni dug rasti. On sada nije alarmantno visok, ali ne smijemo se upuštati u avanture da se mnogo zadužujemo već se moraju utvrditi prioriteta i da se stvarno vidi što je neophodno i što se može uraditi i sa stanovništa javnog duga, i to tako treba uraditi.

► **Ima li ovaj plan i planirane investicije neke veze s očekivanim novcima iz Europske unije kroz Fond za zapadni Balkan?**

Nisam čuo za direktnu vezu s time, ali je to, da kažem, dobra ideja. Taj europski novac je tu na dohvat ruke, pogotovo za projekte koji imaju regionalni prizvuk i bilo bi dobro da se, gdje god može, oslanjamo na te fondove. Ono što znamo jeste da ranijih godina nismo ni uspijevali povući sve raspoložive izvore, jer projektna dokumentacija nije bila dovoljno dobra. Vjerojatno u ministarstvima nije bilo dovoljno kapaciteta da se to uradi na način na koji to EU pretpostavlja. Recimo i kod poljoprivrede je to bio slučaj, tako da se tu vidi ta veza da netko treba uvezati sve te izvore financiranja, projekte, i da zna upravljati tim procesima.

► **Predavač ste na Mokrogorskoj školi menadžmenta. Kako vidite stanje poduzetništva općenito, ima li dobrog poduzetničkog duha i ambijenta za razvijanje privatnog biznisa u Srbiji?**

Mokrogorska škola menadžmenta je mjesto gdje se može vidjeti kako Srbija ima mnogo lijepih, malih priča. To se ne vidi s planine, iz makro-perspektive kada se gledaju stvari. Postoje dvije kategorije poduzetnika praktično, jedno su nasljednici čiji su roditelji 90-ih kretali u privatni posao a sada je već stasala druga generacija koja preuzima i razvija te firme. Druga su mladi ljudi koji su počeli poslovanje u različitim sektorima. Ima tu mnogo kreativnosti, je li IT sektor ili proizvodnja namještaja i sličnih stvari, Uglavnom ima i malih i srednjih firmi koje se javljaju i fino posluju i njima je potreban samo stabilan ambijent i da im država ne smeta mnogo na tom putu. Nije toliko loše stanje koliko se ponekad može čuti. Nasuprot nekim izjavama u javnosti, Srbija nema diskriminativan porezni sustav. Ako se pažljivo i objektivno gledaju podaci a ne dojmovi, kada su nameti na rad koji se često prozivaju u pitanju, dakle porezi na zarade i doprinosi, mi smo tu negdje kao i ostale zemlje u okruženju. Uopće nemamo

te nevjerovatno visoke namete kao što netko zna kazati. Bilo bi dobro da birokracija bolje radi, da nemamo te različite strahove koji potječu od susreta s državom. Na primjer kada netko hoće nešto uvesti da ne zna koliko će mu vremena biti potrebno na carini, koja će se dozvola tražiti, koliko će iznositi ti troškovi i tome slično. Ali, rekao bih kako usprkos tome postoji dobra osnova. Od 2015. do 2020., u te četiri-pet godina kada smo imali dobru situaciju u makroekonomskom području i u zemlji i u inozemstvu, je bilo dobro vrijeme i pokazalo se kako privatni sektor raste. Na žalost, česte globalne krize od pandemije pa do ekonomskih problema, globalne inflacije i porasta kamatnih stopa zbog toga negativno utječu na naš privatni sektor. Ali ja sam optimist i mislim kako se taj poduzetnički duh javlja i jača i ljudi shvaćaju kako nije sve u javnom sektoru i da ta famozna stabilnost posla u javnom sektoru i nije tolika prednost i da, ukoliko hoćeš više zaraditi, treba tražiti sreću u privatnom sektoru.

► **Dakle, u suštini se krećemo u pravcu zapadnih kapitalističkih zemalja gdje je ista takva situacija – stabilnost posla u javnom sektoru, ali bolje plaće u privatnom?**

Generalno, to je neophodno. Država treba biti prisutna, ona treba uređivati ambijent i investirati u stvari za koje privatni sektor po prirodi stvari nije zainteresiran. Ali bez privatnog sektora teško možemo očekivati brže stope rasta.

► **A što se tiče subvencija, jesu li ili nisu strani investitori privilegirani u odnosu na domaće?**

Na papiru zakon je isti za sve, i za domaće i strane investitore. Ali je zakon ipak usmjeren prema većim investicijama za što, prema pravilu, strani investitori imaju bolje pred-sipozicije, da više uložite, da donesu tehnologiju, tako da se prema pravilu strani investitori kvalificiraju za te subvencije. Iz ekonomije znamo da subvencije nisu dobre, one remete ravnopravnu tržišnu utakmicu.

U Mokrogorskoj školi često možemo čuti da domaći privrednici liju krv, znoj i suze a onda dođe neki stranac, baš njihov konkurent, još ga država plati subvencijama iz proračuna i taj domaći pothvat može biti ugrožen. Tako da subvencije stvarno treba izbjegavati. Ali s druge strane, mnoge zemlje se utrkaju u davanju subvencija i to je postao općeprihvaćen instrument u ekonomskoj politici. Tako da možemo prihvatiti da subvencije donekle postoje, ali je potrebno da stvarno bude veći odabir investicija i prema najavama ka tome će se ići. Jer onako nerozon-sko plaćanje svakome tko hoće investirati nije dobro.

► **Kako iz aspekta ekonomije gledate na suradnju između Hrvatske i Srbije?**

Ne možemo zamjerati pesimizma i kritičarima plana, jer Srbija nema baš najbolje rezultate u velikim projektima. Naime, često smo u posljednjih dvadeset godina imali velike planove od NIP-a, pa do u nekoliko godina nekoliko sličnih najava, a događalo se na terenu da se ne ostvare te najave. Čak i kada smo imali novac u proračunu ti projekti su slabije išli. Jer, vraćamo se na pitanje kadrova, tko će to voditi, tko će realizirati jer nije tu samo pitanje političkog vrha već i ministarstava, po vertikali svih državnih tijela, lokalnih vlasti koje to trebaju podržati, rješavati probleme koji se javljaju na terenu. Dakle, čak i kad smo imali novca, nismo uspijevali sve izvršiti to je jedna stvar. A drugo je što imamo izvještaje različitih organizacija koje se time bave da ti tenderi ne idu najbolje, da često imamo mali broj ponuđača, da se javlja sumnja da su namješteni tenderi... To je nešto što nije prisutno samo kod nas, ali što bi se moralo korigirati.

Ekonomija je bolji dio te suradnje, od toga da se na različitim skupovima pojavljuju i ljudi iz Hrvatske i Srbije gdje ćete uvijek vidjeti i najnormalniju suradnju i razmišljanja. Imate dosta investicija iz Hrvatske u Srbiju, dođue pričalo se da teže idu naše investicije u Hrvatsku, ja zaista ne znam ima li tu nekih ograničenja to je istraživačko pitanje, ili jednostavno nije bilo dovoljno jakih investitora iz Srbije koji se mogu pojaviti na hrvatskom tržištu. To je posebno pitanje, ali ekonomija je uvijek dobra da se smanje tenzije. I »Otvoreni Balkan« je veoma dobra inicijativa i to bi trebalo širiti i prema zapadu koliko je to moguće.

► **Dali ste nedavno jednu zanimljivu tezu da se korupcija, o kojoj se tako puno priča, može shvatiti kao nužno zlo ili transakcijski trošak. Kako ste to mislili?**

Tako je i volio bih da se to shvati na pravi način kako ne bi netko rekao da podržavam korupciju. Ekonomisti kada gledaju neki model rasta, gledaju što je to potrebno da privatni sektor raste, što je neophodno. Na tom putu privatni sektor mora mljeti različite prepreke, od toga da se mukotrpno radi da nema odmora, da se žrtvuje privatni život, da često obitelj trpi itd. Ukoliko poduzetnik mora platiti neke troškove državi, on će to uraditi – to je porez, doprinosi, porez na imovinu, porez na dobit i različite vrste taksi. Ukoliko netko na tom krvavom putu ispostavi nekom nešto što liči na korupciju, poduzetnik može imati izbor da to plati i shvati to kao jedan trošak ili oduстане od svega i ugrozi svoje dotadašnje napore, ugrozi svoju obitelj, ugrozi obitelji svojih uposlenih itd. On državno tijelo može gledati kao nekog haračliju, nekog tko mu uzima, pa će platiti i to što se ispostavlja kao korupcija i oko toga neće mnogo filozofirati. To je iz perspektive privatnog sektora kako se može gledati. Naravno da je to loša stvar i dokazano jedan od ključnih faktora koji usporava privredni rast. Tako da, ne samo kod nas, osnovni zadatak države je svima pružiti iste uvjete, odnosno osigurati ravnopravne uvjete za utakmicu, a ako tih uvjeta nema a privatni sektor hoće rasti on nekada korupciju prihvaća kao nužno zlo.

► **Čini li Vam se da se u javnom prostoru previše priča o dnevnoj politici i različitim problemima, a o ekonomiji i uspješnim poduzetnicima premalo ili se o njima priča u negativnom kontekstu kao o tajkuni-**

Da sigurno, privatnici i uspješne poslovne priče zaslužuju veću pažnju. Ima toga zahvaljujući internetu i interesu mlađih ljudi, ali bi bilo bolje da u nekom *main stream* javnom prostoru promoviramo i starije uspješne kadrove i nove uspješne ljude i jednostavno razbijemo tu stigmatu da je netko tko je zaradio novac po definiciji lopov, tajkun i da je na nečiji račun došao do toga.

► **Također je tu i govor o tome kako smo mi siromašno društvo u kojemu nema uspješnih ljudi i biznisa?**

Sve više sazrijeva svijest da to crno-bijelo, »zvezda-partizan« razmišljanje nije dobro. Naravno da Srbija i dalje nije razvijena zemlja i da tek predstoji dug put pred njom, ali ima i dobrih stvari i za život i dobrih poslovnih priča, to je nesumnjivo. Nekada su ljudi kad me vide ili ljude koji su povezani s makroekonomskim analizama mnogo više zapitkivali o politici i utjecaju politike i tko što radi, ali danas ne. Danas mladi i poslovni ljudi znaju s kojim ograničenjima se suočavaju u tom političkom području, nisu ostrašćeni, gledaju od čega se živi i kako unaprijediti svoje poslove i više ta politička priča njima uopće nije zanimljiva.

Za poljoprivrednike sporni uvjeti i duljina pasivnog statusa gospodarstava

I do pet godina mirovanja bez prava na poticaje

»Kako je ministrica naglasila, ukoliko je tijekom 2023. godine gospodarstvo imalo bilo kakvu grešku, dakle bilo kakav objekt, šumarak, drvo, kamaru slame na njivi... Ministarstvo automatski šalje gospodarstvo u pasivni status, nikome neće biti oprošteno«, kaže Miroslav Matković

Prošlu godinu obilježili su prosvjedi poljoprivrednika i pokušaji da se problemi riješe u razgovoru s predsjednicom Vlade **Anom Brnabić** i ministricom poljoprivrede **Jelenom Tanasković**. Velikih pomaka nema, a poljoprivrednici se žale da su u nekim slučajevima donošene odluke koje su još nepovoljnije za poljoprivredu, a jedna od takvih je izmijenjen Pravilnik o upisu u registar poljoprivrednih gospodarstava, promjeni podataka i obnovi registracije, elektroničkom postupanju, kao i uvjetima za pasivni status poljoprivrednih gospodarstava. Za poljoprivrednike su sporni uvjeti za stavljanje poljoprivrednog gospodarstva u pasivni status, kao i produljenje roka na do pet godina u kome gospodarstvo može biti stavljeno u pasivni status. U razgovoru za *Hrvatsku riječ* predsjednik Skupštine Udruženja poljoprivrednih proizvođača *Subotica* **Miroslav Matković** kaže da se produljenje trajanja pasivnog statusa dogodilo u studenom prošle godine, bez prijelaznog perioda u kom bi poljoprivrednici mogli ispraviti pogreške i izbjeći odlazak u pasivni status.

Smeta i drvo na njivi

Matković kaže da su od ministrice poljoprivrede prošle godine dobili podatak da je oko 2.000 gospodarstava u pasivnom statusu, a mnogo više ih je u postupku.

»Kako je ministrica naglasila, ukoliko je tijekom 2023. godine gospodarstvo imalo bilo kakvu grešku, dakle bilo kakav objekt, šumarak, drvo, kamaru slame na njivi... Ministarstvo automatski šalje gospodarstvo u pasivni status, nikome neće biti oprošteno. Kao udruženje pokušali smo pregovarati o tome da se poljoprivrednicima prvo uputi upozorenje, da im se ostavi rok od dva tjedna za ispravak greške kako ne bi ljudi odlazili u pasivni status, ali za takvo što nije bilo sluha«, kaže Matković.

Kako to izgleda na terenu Matković ilustrira primjerom njive na kojoj postoji neznatni dio neobrađene zemlje.

»Ukoliko imate površinu od jednog hektara i na istoj parceli postoji recimo 10-15 četvornih metara neobrađene površine, možda je tu neki mali objekt, dva drveća, što god, a vi ste prijavili tu parcelu kao da je obrađujete

u cijelosti i tražite poticaje za nju bez da ste oduzeli tih par metara, automatski odlazite u pasivni status. Znači to da narednih pet godina taj poljoprivrednik neće moći prodavati svoje proizvode, to je katastrofalno dug period. Nažalost, time se ništa pametno neće uraditi, jer će poljoprivrednici opet biti primorani raditi izvan okvira zakona kako bi preživjeli«, kaže Matković.

Treba biti kazni i treba umanjiti poticaje ukoliko se pokaže da netko obrađuje manje od prijavljenog, ali poljoprivrednici inzistiraju na tom da je potrebno prvo dati rok ispravka pogreške.

»Ako netko nakon dva tjedna ne ispravi pogrešku, onda je korektno da ide u pasivni status«, kaže Matković i kao jedan od velikih problema ističe i to što poljoprivrednici još nisu u dovoljnoj mjeri educirani, nisu svladali platformu E-agrar, potrebne su im obuke, jer ne znaju svi raditi na računalima, pogotovo stariji poljoprivrednici.

I naftne bušotine razlog za pasivizaciju

Sugovornik *Hrvatske riječi* ističe i specifičnu situaciju u Banatu gdje na njivama postoji oko 1.500 naftnih bušotina.

»Ministarstvo sada kaže poljoprivredniku kako nije prijavio bušotinu, a on ju ni ne može prijaviti, jer bušotina nije njegova. Ono što je prvo potrebno, to je konačno uređenje katastra nepokretnosti, tako bi se riješila goruća pitanja. Država je ulazila bez ikakve suglasnosti vlasnika parcela, gazila usjeve teškim strojevima, neki su ih čak i tužili, ali su izgubili sporove. Očito je kako Ministarstvo želi što više novca uštedjeti državi preko leđa poljoprivrednika time što će ih poslati u pasivni status. Pričaju o nekim povećanjima poticaja na čak 35.000 dinara, ali će na kraju ostati izuzetno mali broj gospodarstva koja će to moći koristiti. Ministrica je sama rekla na sastanku prošloga tjedna da ona ima zadatak uštedjeti novac u proračunu. Zatražili smo novi sastanak s premijerkom kako bismo skupa radili na uredbi o povezanim gospodarstvima, ali i dalje čekamo službeni odgovor za sastanak. Mi još ni ne znamo tko će biti novi ministar poljoprivrede. Svi naši pregovori sada su s tehničkom vladom, stoga ne postoji neka velika želja da se ovaj problem riješi na opću korist«, nastavlja Matković.

Veliko opterećenje za poljoprivrednike je dug prema PIO Fondu, a u razgovorima s predstavnicima Vlade ponuđena su dva rješenja.

»Prva opcija je umanjeње kamate, tj. otpis kamate, ali se onda mora uplatiti odjednom cijeli iznos. Ne znamo kako će ovo biti moguće, jer vjerojatno nitko nema toliko sredstava da odjednom isplati. Druga opcija je otplata na 60 rata, s 50% otpisane kamate. Država se ne želi odreći svoga novca, stoga smo opet primorani birati između dva zla. Sada u studenom je izašla neka nova izmjena zakona koja kaže ukoliko dužnik premine dok ne otplati dug PIO fondu, njegov nasljednik preuzima taj dug i mora ga otplatiti. Ovu izmjenu žestoko osuđujemo, stoga ćemo se i dalje boriti protiv nje«, kaže Matković.

Za *Hrvatsku riječ* on je govorio nekoliko dana poslije sastanka. Dogovor udruženja poljoprivrednika je da svi naprave sastanke s članovima, urade popis problema.

»Usuglasit ćemo potrebe, sastaviti zajednički spisak i poslati ministrici i premijerki. Želimo da svim poljoprivrednicima bude bolje, ne želimo samo prosvjede, želimo biti konstruktivni. Svi poljoprivrednici koji žele mogu se priključiti našem udruženju, nalazimo se na Otvorenom sveučilištu, drugi kat, ured broj 15. Možete nas dobiti na broj telefona 064/662-68-02«, zaključuje Miroslav Matković.

I. U.

Mali kratki skok u budućnost

S koro prije dvije sedmice, u subotu 20. siječnja ove godine, Predsjednik Republike, nakon boravka u Švicarskoj, (gdje je imao i razne sastanke) predstavio je program »Skok u budućnost – Srbija EXPO 2027« za razdoblje 2024. – 2027. U »prikazu« su mu pomagali i ministar financija (u ostavci) i Predsjednica Vlade (u ostavci). Po najavama, početkom veljače će biti održana konstitutivna sjednica republičke Skupštine a kada se ona konstituirala može se izabrati nova Vlada RS. Javnost još nije saznala tko su autori, odnosno koje republičke institucije su sudjelovala u planiranju »kratkog skoka u budućnost« to jest do početka EXPO 2027., koja će se održati od 15. svibnja do 15. kolovoza, znači za cca. 3 i pol godine, zato velim da je to »mali kratki skok«. Ali vrlo značajan za Srbiju i naravno za glavni grad Republike. Možda što već dugo »plivam u planerskim vodama« cijeli plan me podsjeća na početak socrealističkog razdoblja naše nekadašnje domovine kada smo imali »prvu petoljetku« petogodišnji plan koju je izradila Savezna planska komisija formirana po Zakonu o planiranju koji je donijet 1946. godine. Kao uzor služio je tadašnji SSSR, u kojem je usvojena doktrina kako u kapitalističkim zemljama zbog nemanja dugoročnih planova vlada kaos u privredi i prijeti im privredna propast, zato u socijalističkim zemljama treba donijeti dugoročnije planove i to provoditi kako bi zemlja napredovala. Plansko razdoblje je određeno na pet godina odatle i naziv »petoljetka«. Realizacija našeg plana počela je u travnju 1947. i trajala je do 1951., kada je objavljena Rezolucija informbiroa, te je postupno uskraćena ekonomska pomoć Sovjetskog Saveza i spuštena je »željezna zavjesa« na granicama zemlje. Bili smo izopćeni iz tabora socijalističkih zemalja. Naš predsjednik je nazivan (u susjednoj zemlji) »psom na kapitalističkom lancu«. Jugoslavenska vlada je napustila sovjetski tip socijalističke ekonomije i 1952. godine je usvojeno radničko samoupravljanje kao naš model građenja budućnosti. Za vrijeme trajanja plana vršena je obnova ratom razorene zemlje građena je infrastruktura: željeznice, ceste, bolnice, domovi zdravlja, škole i fakulteti. Zanimljiv detalj bila je odluka da Novi Beograd treba za 20 godina imati 250 000 stanovnika i za te potrebe treba graditi nove stanove u »starom i novom« gradu. Godišnje ulaganje za »novi BG« iznosilo je tadašnjih 4,5 milijuna dinara, a za »stari BG« 8,35 milijuna. Predviđeno je prosječno ulaganje po godinama plana tadašnjih 70 milijardi.

Ovako će izgledati novi stadion

Novi »Novi Beograd«

Praktično, za potrebe EXPO 2027 izgradit će se jedan »novi grad«: izložbeni paviljoni, nacionalni stadion, stanovi (1500 stambenih jedinica), trgovine. Gradnja je predviđena na lokaciji općine Surčin uvjetno između autoceste i aerodroma. Teren se već priprema i prvo će se izgraditi kompletna infrastruktura: pristupne autoceste, vodovod, kanalizacija, toplana, putovi, ulice itd. Neki već spominju, kako bi na ovoj lokaciji trebalo graditi i nacionalni plivački centar ako već gradimo stadion. Tema izložbe je: »Igraj za čovječanstvo: sport i glazba za sve. Razlika između ovog tipa međunarodne izložbe i tzv. svjetske izložbe je u tome, da države koje će sudjelovati ne grade svoje vlastite paviljone (kao npr. u Barceloni), nego država-domaćin gradi paviljone koje sudionici iznajme i unutrašnjost, okolicu urede po svom nahođenju shodno temi

izložbe. Organizatori predviđaju sudjelovanje oko 100 zemalja. Prema riječima Predsjednika, gradiće se većinom u Beogradu, ali i u drugim gradovima širom zemlje, jedan detalj je obnavljanje fasade i instalacija svečanog osvjetljenja u gradovima Srbije. Obnavljanje fasade nije samo jednostavno krečenje kako su to radili nekad na salašima. Podsjećam čitatelje na obnovu sjeverne fasade Gradske kuće ili fasada u Strossmayerovoj ulici, Kazališta itd. Koliko je meni poznato nemamo baš previše građevinskih radnika, ali kada to Predsjednik kaže koji uvijek održa obećanja!, onda ne trebam sumnjati, možda zna nešto što ja ne znam.

»Strategija Pametne inteligencije«

Predsjednica Vlade (u ostavci) je povodom »skoka u budućnost« govorila o potrebi da se izradi dugoročna strategija za primjenu Pametne inteligencije (PI); u tom cilju i u Kragujevcu će se instalirati jedan novi super-računar, (drugi je naravno u BG). Kragujevac će »dobiti« i tvornicu električnih automobila, proširit će se namjenska proizvodnja (tvornice naoružanja). Na prvi pogled čini mi se da će se poslije Beograda u Kragujevac najviše ulagati. Kritičari (naravno oporba) smatraju kako se ovi »planoi snova« zato iznose, jer će biti održani lokalni izbori u gradovima Srbije. Čekam formiranje Vlade, jer će budući premijer(ka) morati iznijeti kratkoročni i dugoročni plan i program rada, kao i financijski plan, a zasad ostaju sjajni crteži pomoću 3D tehnike.

Gurman života

Nema tome ni godinu dana, ma bilo je to ljetos, kada je u intervjuu za *Hét Nap* (7 dana) za sebe ustvrdio kako nije niti fotoreporter niti slikar. A bio je i ostvareni fotoreporter i – samo za ove prostore – eksperimentalni slikar. Jer, dok su novine, časopise, monografije, turističke vodiče i ostale publikacije po Beču, Berlinu, Engleskoj, Švedskoj, Kini, Maleziji, Indoneziji, SAD-u i ostalim dijelovima svijeta – naravno, uz potporu lokalnih, regionalnih ili državnih tijela – krasile tvorevine nastale »klasičnom lomografijom« **Mihály Novák** je uporno nešto kuhao kako bi od neke ljepljive smjese stvorio nešto što je u njegovoj Subotici nailazilo na podsmjeh, svjestan toga da će neke druge oči u nekim drugim sredinama na nekim drugim izložbama prepoznati vrijednost »fotografije bez pravila«, nastale kombinacijom imaginacije i onoga što ti Bog da. Pa se tako dogodi(lo) da na slici s *Dužijance* vozača fijakera, samo ako se malo bolje zagleda, ispadne zapravo kao da »deka« neku najmoćniju »makinu«, a da se konjanikovo tijelo s iste manifestacije razgranava poput najzdravijeg hrasta lužnjaka. Lokalne vlasti, kada im je pokušao objasniti o čemu je riječ – a, usput, pojma nisu imali o čemu je riječ – odbile su ga na natječaju za projekte kulture poput džezera na seoskom prelu.

Ima tome, bogami, više od dvanaest godina kada je u intervjuu za *Hrvatsku riječ* – treću godinu nakon što su ga iz *Subotičkih novina* izbacili ko Slugu Jerneja bez njegovog prava – doljepotpisanome na upit kakvim vidi ondašnje novinarstvo odgovorio kako danas svatko može biti fotoreporter i novinar. »Ne znam skupljaju li te ljude s ulice, ali po radu mnogih tako djeluje«, rekao je. I još, s tada razmjerno kratke vremenske distance, dodao: »Lagao bih kada bih rekao da zbog toga nisam razočaran, ali bih lagao i kada bih rekao da se s time nisam pomirio«.

Tako to uvijek biva s ljudima koji se ne uklapaju u poželjne okvire, u okvire koji podrazumijevaju vojničku logiku: odricanje od vlastitog mišljenja zarad tzv. općeg interesa, a u biti običnog kukavičluka pred »onima iznad« u vječnoj *lego* hijerarhiji koja, po nekom nepisanom pravilu, uvijek završava kao i kula od karata. Pitanje je samo tko se u toj igri kako postavio, odnosno koju je ulogu za sebe izabrao. Za Mišiku znamo: bio je izvan toga. I to mu služi kao časnii podatak u malom krugu koji se nerijetko naziva i životom.

I ma koliko surovo zvučalo, Mišika je upravo tim izborom da po cijenu prešutne izopćenosti iz javnog života, u kom je kamerom i fotoaparatom proveo više od četvrt stoljeća, ostvario nedosanjani san svakog bogatuna siromašnog duha, visokorangiranog političara i njihovih potčaka, ma i običnih portira – slobodu. Djeluje apsurdno, ali tek kada je ostao bez ičega, dobio je sve. Kao onaj mlađi sin iz Balintovih pripovijedaka koji je nakon smrti oca ostao bez nasljedstva i postao »gazda od svi putova i atarova«, tako se i Mišika u zrelih godinama mogao vratiti djetinj-

nim željama za eksperimentom. Baš onakvim o kakvima je maštao u mladalačkim danima kada je sa starijim kolegama pravio prve korake u novinarstvu, prvo gledajući svijet kroz kameru, a zatim i objektiv. Ili pak kada je još davne 1978., kao dvadesetogodišnjak, zajedno sa svojim ocem **Mihályem Novákom**, bio jedan od utemeljitelja umjetničke kolonije 9+1 u njegovoj rodnoj Staroj Moravici. Da, mlađi Mihály Novák bio je taj »+1« s nepotpisanom misijom da kao »fotós« uvijekovječi rad ostalih devet slikara.

Bilo da je kruh zarađivao kao profesionalni snimatelj ili fotoreporter, bilo kao izopćenik u kućnom egzilu, Mihály Novák guštao je život, bivajući u njemu glavni gurman. To će potvrditi svatko tko se makar u jednom trenutku našao skupa s njim. U intervalima između dva srka žlice i nešto više gutljaja tekućina raznih vrsta, ili pak između dijeljenja karata, uz već prognani rock – onako, »rič po rič« – u priču bi se, poput Đoletove prve ljubavi, tiho i nenametljivo uvukla priča o profesiji: onakva kakva je bila nekad i onakva kakvu ju je opisivao poslije. A profesija mu, kako je sam rekao, nije bila ni snimateljsko novinarstvo ni slikanje kao umjetnost. Profesija mu je bila istraživanje, radoznalost i sve ono što su priznali posjetitelji njegovih izložbi u Austriji, Mađarskoj i diljem lijepe naše Vojvodine, kao i ono što su nagradili žiriji u Bačkoj Topoli ili pak Mađarskoj.

Za one pak mlađe čitatelje, ili pak za one zaboravnije, koji se i dalje pitaju tko je bio Mihály Novák odgovor je jednostavan: Misika je bio fotoreporter koji je za prvi broj *Hrvatske riječi* (31. siječnja 2003.) snimao prvog sugovornika za intervju, a nakon toga su slijedile njegove brojne potpisane i nepotpisane fotografije u ovom tjedniku. Za to se u prilikama kada se posljednji puta oprašta od nekoga tko ti je srcu mio u Međimurju pjeva jednostavno – Fala. Za saku dobru reč...

Zlatko Romić

Eksploatacija pijeska iz Tavankuta i dalje traje

Najavljeni ribnjak na mjestu iskopa »na čekanju«

»Hoće li to biti za godinu, dvije ili tri; ne znam ali će biti. Sve ovisi koliko budemo financijski stabilni, koliko budemo imali zdravlja, pomogne nam država, europski projekti... Ovo nije mala stvar«, kaže jedan od vlasnika iskopa Zlatko Lazarević

Radi potrebe izgradnje pruge Subotica – Novi Sad u ljeto 2022. započela je eksploatacija pijeska u do sada ne viđenim razmjerima iz Tavankuta. Vlasnici parcele nisu iz Tavankuta, a zemljište u Čikerijanskoj šumi veličine 25 ha u komadu registrirano kao poljoprivredno zemljište – voćnjak i vinograd 4. klase kupili su prije nekoliko godina od mještana.

Kada smo prije godinu dana kontaktirali vlasnike zbog zabrinutosti mještana za izgled svoje okoline nakon što se radovi završe, jedan od vlasnika najavio nam je kako će mjesto iskopa nakon završenih radova staviti u funkciju ribnjaka i kupališta. Isto to tvrde i sada, godinu dana kasnije, ali bez preciznog datuma kada će se planovi i obistiniti.

U međuvremenu, pijesak se gotovo svakodnevno eksploatira, nekada i stotinama kamiona na dan odnosi do pruge.

Ribnjak bez vodotoka?

Član Savjeta Mjesne zajednice Tavankuta **Tomica Vojnić Mijatov** kaže kako mještani negoduju zbog devastacije krajolika sela i jer im već godinu i pol dana teški

šleperi s pijeskom uništavaju cestovnu infrastrukturu. U priču o turističkom kompleksu i ribnjaku, kaže, ne vjeruju jer su se takvih priča već naslušali.

»Prije desetak godina je isto ovako netko iskopavao i prodavao pijesak za izgradnju obilaznice oko Subotice i govorio nam kako će na tom mjestu kasnije napraviti ribnjak. Od te priče nama je u sred šume ostala samo rupa obrasla šipražjem. Sjećam se kada je pokrajinski inspektor došao na to mjesto iskopa i čuo da vlasnik planira izgradnju ribnjaka, samo se nasmijao i rekao: 'Ribnjak u sred šume? Bez vodotoka? To nije moguće.' Isti takvi uvjeti su i na ovom novom iskopu, samo što je on nažalost puno veći i širi se i dalje«, kaže Vojnić Mijatov.

Da će ovoga puta Tavankut zaista dobiti ribnjak i turističku destinaciju uvjerava nas jedan od vlasnika iskopa pijeska Subotičanin **Zlatko Lazarević**.

Kaže kako će na mjestu iskopa napraviti turistički kompleks s velikim ribnjakom čim se završi iskop pijeska jer tek tada može podnijeti zahtjev za promjenu PDR-a na turističko mjesto.

Kada će iskop biti gotov, Lazarević kaže kako ne zna i da će kopati dokle god bude bilo potražnje za pijeskom. Također ne zna niti veličinu najavljenog ribnjaka, jer i to ovisi, kako kaže, od toga koliko pijeska uspije iskopati.

Na pitanje može li se očekivati da će radovi na ribnjaku početi krajem godine, za kada je i najavljen završetak izgradnje pruge, Lazarević kaže da ništa ne obećava.

»Hoće li to biti za godinu, dvije ili tri; ne znam ali će biti. Sve ovisi koliko budemo financijski stabilni, koliko budemo imali zdravlja, pomogne nam država, europski projekti... Ovo nije mala stvar. Znam samo da će sve biti kako treba, sa svim dozvolama ćemo raditi kao i do sada, jer mi i za sav ovaj iskop imamo sve potrebne dozvole. Ne može ovo brzo, imamo puno posla. Tu ima godinu dana posla da se ovo izbaci van, poravnaju kosine, da ogradimo, ozvaničimo... Bit će naša velika ulaganja u ovo, ali ćemo aplicirati i na kredite iz Europske unije«, kaže Lazarević.

Lazarević najavljuje kako ove godine planira napraviti konture ribnjaka:

»Pozabavit ću se ove godine da sredimo dno, poravnamo ga, a na krajevima napravimo blage kosine da se može lijepo ulaziti u vodu i da bude plitko. Kada se to završi onda ćemo rješavati ogradu. Kada sve ozvaničimo onda ćemo dobro poribiti i napraviti lijepo kupalište s ležaljka, suncobranima...«

Dodaje on i da stoji iza svega što je do sada rekao, kako će to biti turistički kompleks kakav za sada ne postoji u Subotici.

Uništena cestovna infrastruktura

Velika frekvencija teretnog prometa značajno je utjecala na oštećenje cesta kojima se pijesak prevozi. Najviše je stradala cesta Josipa Klarskog koja vodi do iskopa.

Iako je uz cestu smješteno preko 50 kućanstava, ona još uvijek nije asfaltirana. Prije tri godine nasuta je grebanim asfaltom u kojemu, kako tvrde mještani, ima i primje-

sa cementa koji se po suhom vremenu diže u zrak, a po mokrom lijepi na aute i oštećuje ih. Uz postojeću muku s cestom, situaciju su dodatno pogoršali kamioni s iskopa, kojih kako kažu – nekada na dan bude i preko stotinu!

Antun Tumbas zbog posla ovu ulicu koristi svakodnevno. Kaže, u toliko je lošem stanju da uskoro niti kamioni neće moći prolaziti, a biciklisti koji su je koristili godinama sada kažu da više ne mogu zbog velikih rupa.

»Ovuda prođe veliki broj šlepera pod velikim teretom svaki dan. Jesenas sam baš brojao, prolazilo ih je preko stotinu svaki dan! Cesta je i ovako loše urađena, a možete misliti koliko prašinu dignu ti kamioni. Ljudi iz susjedstva kažu da prozore ne smiju otvoriti, a ta cementna prašina lijepi se i na sve voće i povrće iz vrta«, kaže Tumbas.

Od brojnih kamiona oštećena je i 26. Nova, cesta koja spaja Donji Tavankut sa Somborskom cestom. Pored rupa na cesti, teretna vozila oštetila su i produbila i banke čime je sigurnost sudionika u prometu dovedena u pitanje. Na loše stanje kolnika reagirala je prošle godine i Mjesna zajednica koja je poslala nadležnima prijedlog da se desna strana ceste proširi za 1 metar kako bi se osigurali uvjeti za sigurno mimoilaženje.

Iz Javnog poduzeća za gospodarenje cestama, urbanističko planiranje i stanovanje iz Subotice kažu kako rekonstrukcija oštećenih ulica 26. Nova i Josipa Klarskog nije u njihovoj nadležnosti. Podsjećaju kako je obveza izvođača radova pruge Beograd – Subotica da sve prometne površine koje su korištene u ove svrhe vrate u prvobitno stanje nakon završetka radova.

Iz javnog poduzeća kažu kako su za tekuću godinu planirani radovi u jednoj ulici u Donjem Tavankutu –izgradnja kolovoza u ulici Matka Vukovića.

J. D. B.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise,
upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 46 04 F: +381 21 557 074; 456 986
adrian.borka@vojvodina.gov.rs <http://185.166.125.155/konkursi/>
KLASA: 000118608 2024 09427 005 001 000 001
DATUM: 29. 1. 2024. godine

Na temelju članka 7. Pokrajinske skupštinske odluke o dodjeli proračunskih sredstava za unaprjeđenje položaja nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica i razvoj multikulturalizma i tolerancije (*Službeni list APV*, broj: 8/2019) članaka 11., 12., 23. stavka 4., 25. i 26. Pokrajinske skupštinske odluke o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2024. godinu (*Službeni list APV*, broj: 45/2023), članka 37. Pokrajinske skupštinske odluke o pokrajinskoj upravi (*Sl. list APV*, broj: 37/2014, 54/2014 – dr. odluka, 37/2016, 29/2017, 24/2019, 66/2020 i 38/2021), članka 6. Uredbe o sredstvima za poticanje programa ili nedostajućeg dijela sredstava za financiranje programa od javnog interesa koje realiziraju udruge (*Sl. glasnik RS*, broj: 16/2018) i članka 3. Pravilnika o dodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice za unapređivanje položaja nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica i razvoj multikulturalizma i tolerancije u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini (*Službeni list APV*, broj: 7/2023), Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice (u daljnjem tekstu: Tajništvo), raspisuje

JAVNI NATJEČAJ ZA SUFINANCIRANJE PROGRAMA I PROJEKATA USMJERENIH NA UNAPRJEĐENJE PRAVA NACIONALNIH MANJINA – NACIONALNIH ZAJEDNICA U AP VOJVODINI U 2024. GODINI

I. OPĆI CILJ NATJEČAJA

Javni natječaj se raspisuje za programe i projekte udruga, fondova i fondacija (u daljnjem tekstu: podnositelj prijave), usmjerene na ostvarivanje prava nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica s teritorija Autonomne Pokrajine Vojvodine u 2024. godini.

II. RASPODJELA SREDSTAVA

Javni natječaj se raspisuje na ukupan iznos od 33.000.000,00 dinara, po nacionalnim manjinama – nacionalnim zajednicama:

Mađarska nacionalna manjina – nacionalna zajednica	15.450.000,00 dinara
Romska nacionalna manjina – nacionalna zajednica	3.350.000,00 dinara
Hrvatska nacionalna manjina – nacionalna zajednica	3.200.000,00 dinara
Slovačka nacionalna manjina – nacionalna zajednica	3.200.000,00 dinara
Rumunjska nacionalna manjina – nacionalna zajednica	2.350.000,00 dinara
Rusinska nacionalna manjina – nacionalna zajednica	1.200.000,00 dinara
Bunjevačka nacionalna manjina – nacionalna zajednica	1.050.000,00 dinara
Makedonska nacionalna manjina – nacionalna zajednica	660.000,00 dinara
Ukrajinska nacionalna manjina – nacionalna zajednica	410.000,00 dinara
Njemačka nacionalna manjina – nacionalna zajednica	300.000,00 dinara
Češka nacionalna manjina – nacionalna zajednica	130.000,00 dinara
Crnogorska nacionalna manjina – nacionalna zajednica	600.000,00 dinara
Ostale nacionalne manjine – nacionalne zajednice	1.100.000,00 dinara

III. OPĆI UVJETI NATJEČAJA

• Na Javni natječaj za dodjelu proračunskih sredstava Tajništva se mogu prijaviti isključivo podnositelji prijave koji imaju registrirano sjedište na teritoriju AP Vojvodine, koji se u okviru svojih djelatnosti bave unaprjeđenjem prava i položaja pripadnika manjinskih zajednica na teritoriju AP Vojvodine, kao područje od javnog interesa za AP Vojvodinu.

- Na Javni natječaj se ne mogu prijavljivati izravni i neizravni proračunski korisnici, trgovačka društva i nacionalna vijeća nacionalnih manjina.

- Natječajna dokumentacija može se preuzeti od 29. 1. 2024. godine u prostorijama Tajništva ili na internetskoj adresi Tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs.

- Rok za podnošenje prijava je 23. 2. 2024. godine.

- Na javnom natječaju se dodjeljuju sredstva za programe i projekte podnosioca prijave, usmjerene na ostvarivanje prava nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica u AP Vojvodini, a naročito za:

- očuvanje i njegovanje jezika, narodnih običaja i starih obrta
- zaštitu i prezentaciju folklorne baštine
- stvaranje uvjeta za razvoj kulture, znanosti i umjetnosti
- njegovanje i poticanje narodnog stvaralaštva
- predstavljanje kulturnih dobara od iznimnog značaja
- književno, dramsko, scensko, glazbeno i likovno stvaralaštvo, memorijale, festivale, jubilarne manifestacije, umjetničke kolonije, kampove kojima se njeguju tolerancija i prava nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica
- konferencije, turnire, skupove i slično, kojima se njeguju tolerancija i prava nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica
- njegovanje i razvoj amaterizma, gostovanja ansambala
- suradnju s matičnim zemljama i druge oblike suradnje
- projekte koji se odnose na razvijanje, očuvanje i njegovanje duha međunarodne tolerancije kod mladih
- unapređenje produkcije i produkciju televizijskog i radijskog programa, internetskih prezentacija, drugih oblika elektroničkih prezentacija, tiskanih propagandnih aktivnosti, aktivnosti u tiskanim medijima i drugih oblika medijskih aktivnosti.

- Tajništvo po natječaju sufinancira isključivo aktivnosti koje se realiziraju u razdoblju od dana raspisivanja natječaja do 31. 12. 2024. godine na teritoriju AP Vojvodine.

Javni natječaj se objavljuje u *Službenom listu Autonomne Pokrajine Vojvodine*, u jednom od javnih glasila koje pokriva cijeli teritorij APV i na mrežnoj stranici Tajništva, kao i na portalu e-Uprava, na srpskom jeziku i na jeziku nacionalne manjine koji je u službenoj uporabi u AP Vojvodini.

IV. NAČIN PODNOŠENJA PRIJAVE

- Prijava na Javni natječaj (isključivo na popunjenom obrascu prijave, na srpskom jeziku ili na jeziku nacionalne manjine koji je u službenoj uporabi u AP Vojvodini, u jednom primjerku) dostavlja se u papirnatom obliku u zatvorenoj omotnici na adresu:

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA OBRAZOVANJE, PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE MANJINE – NACIONALNE ZAJEDNICE, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 16, 21000 NOVI SAD, s naznakom na licu omotnice: »PRIJAVA NA JAVNI NATJEČAJ SUFINANCIRANJE PROGRAMA I PROJEKATA USMJERENIH NA UNAPREĐIVANJE PRAVA NACIONALNIH MANJINA – NACIONALNIH ZAJEDNICA U AP VOJVODINI U 2024. GODINI«, poštom ili osobno predajom pisarnici pokrajinskih tijela uprave (na navedenu adresu) u vremenu od 9 do 14 sati. Prijave dostavljene osobno ili putem pošte, obvezno se dostavljaju i u elektroničkom obliku u skeniranom – PDF formatu, kao i u Word formatu, putem aplikacije Tajništva <http://185.166.125.155/konkursi/>, izborom odgovarajućeg javnog natječaja na koji se odnosi prijava.

V. OSTALE OBAVIJESTI O NATJEČAJU

- Ne postoji ograničenje u pogledu broja prijava/projekata koje može podnijeti jedan podnositelj. U slučaju više prijava/projekata jednog podnosioca svaki projekt istog podnosioca mora biti poslan kao posebna pošiljka, odnosno za svaki projekt podnosi se posebna prijava i obvezno se dostavlja posebno skenirani dokument (naslovljen na naziv projekta/programa).

- Podnositelji prijave mogu se prijaviti s istim projektom samo na jedan natječaj za sufinanciranje projekata koje raspisuje Tajništvo.

- Tajništvo zadržava pravo od podnosioca prijave, po potrebi, zatražiti dodatnu dokumentaciju i informacije, odnosno za dodjelu sredstava odrediti ispunjenje dodatnih uvjeta;

- Nakon pribavljanja mišljenja nacionalnih vijeća, a na obrazloženi prijedlog natječajnog povjerenstva, pokrajinski tajnik donosi rješenje o raspoređivanju sredstava, koje se objavljuje na mrežnoj stranici Tajništva i na portalu E-uprava.

- Podnositelj prijave kojem budu dodijeljena sredstva po Javnom natječaju u obvezi je dostaviti Tajništvu podatak o posebnom namjenskom podračunu otvorenom kod Uprave za trezor, najkasnije do 1. 6. 2024. godine.

Dodatne informacije o Javnom natječaju se mogu dobiti u Tajništvu, na broj telefona 021/ 487-46-08, putem elektroničke pošte adrian.borka@vojvodina.gov.rs ili na mrežnoj stranici Tajništva na adresi www.puma.vojvodina.gov.rs.

Pokrajinski tajnik Zsolt Szakállas, v. r.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise,
upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 46 77
livia.bata@vojvodina.gov.rs
KLASA: 000151141 2024 09427 005 000 000 001
DATUM: 29. 1. 2024. godine

Na temelju članka 6. stavka 1. Pokrajinske skupštinske odluke o dodjeli proračunskih sredstava tijelima i organizacijama u čijem radu su u službenoj uporabi jezici i pisma nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica (*Službeni list APV*, broj: 14/15) u vezi s člancima 11., 12., 23. stavkom 4., 25 i 26. Pokrajinske skupštinske odluke o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2024. godinu (*Službeni list APV*, broj: 45/2023), i članka 3. stavka 1. i članka 4. stavka 1. Pravilnika o dodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice tijelima i organizacijama u čijem radu su u službenoj uporabi jezici i pisma nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica (*Službeni list APV*, broj: 7/2023), Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice raspisuje

NATJEČAJ

za dodjelu proračunskih sredstava tijelima i organizacijama u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini u čijem radu su u službenoj uporabi jezici i pisma nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica za 2024. godinu

Sredstva u iznosu od 10.000.000,00 dinara se dodjeljuju radi unapređivanja ostvarivanja prava na službenu uporabu jezika i pisama nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini.

Pravo sudjelovanja na natječaju imaju:

- tijela jedinica lokalne samouprave s teritorija Autonomne Pokrajine Vojvodine, u kojima je statutom grada, odnosno općine utvrđena službena uporaba jezika i pisama nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica na cijelom teritoriju jedinice lokalne samouprave ili u naseljenim mjestima na njihovom teritoriju
- mjesne zajednice na teritoriju gradova i općina iz alineje jedan
- druga tijela, organizacije, službe i ustanove, korisnici proračunskih sredstava koji imaju sjedište na teritoriju lokalne samouprave ili koji obavljaju djelatnost na teritoriju lokalne samouprave, iz alineje jedan.

Sredstva se dodjeljuju za financiranje, odnosno sudjelovanje u financiranju:

- troškova izrade i postavljanja ploča s nazivom tijela i organizacija, nazivom naseljenih mjesta i drugih zemljopisnih naziva na cestovnim pravcima, nazivom ulica i trgova, kao i drugih obavijesti i upozorenja za javnost ispisanih i na jezicima nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica koji su u službenoj uporabi u općini, gradu ili naseljenom mjestu
- za tisak dvojezičnih ili višejezičnih obrazaca, službenih glasila i drugih javnih publikacija
- za razvoj sustava elektroničke uprave za rad u uvjetima višejezičnosti.

Visina sredstava za dodjelu utvrđuje se na temelju sljedećih kriterija:

- broj jezika i pisama nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica koji su u službenoj uporabi na cijelom teritoriju općine, grada ili naseljenog mjesta
- postotni udjel pripadnika nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica čiji su jezici i pisma u službenoj uporabi u ukupnom broju stanovništva prema službenim podacima Republičkog zavoda za statistiku, na temelju posljednjeg popisa stanovništva
- ukupni materijalni troškovi potrebni za realizaciju aktivnosti;
- postojanje drugih izvora financiranja aktivnosti
- kontinuitet u financiranju aktivnosti od strane Tajništva, odnosno traže li se sredstva prvi put
- postojanje naloženih ili preporučenih mjera za unapređenje aktivnosti na unapređenju višejezičnosti od strane inspeksijskih službi
- postojanje potvrde od strane nacionalnog vijeća nacionalne manjine o značaju financiranja aktivnosti.

Natječajna dokumentacija može se preuzeti od 29. 1. 2024. godine u prostorijama Tajništva ili na internetskoj adresi Tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs

Rok za podnošenje prijave na Natječaj je 23. veljače 2024. godine.

Natječajna dokumentacija može se preuzeti u prostorijama Tajništva ili na internetskoj adresi Tajništva: www.puma.vojvodina.gov.rs.

Prijave na natječaj se podnose isključivo na natječajnim obrascima Tajništva, na srpskom jeziku ili na jeziku

nacionalne manjine – nacionalne zajednice koji je u službenoj uporabi u tijelima Autonomne Pokrajine Vojvodine.

Prijave se podnose:

1. osobno, predajom pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu

2. poštom na adresu:

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad

ZA NATJEČAJ – DODJELA PRORAČUNSKIH SREDSTAVA TIJELIMA

I ORGANIZACIJAMA U AUTONOMNOJ POKRAJINI VOJVODINI

U ČIJEM RADU SU U SLUŽBENOJ UPORABI JEZICI I PISMA NACIONALNIH MANJINA – NACIONALNIH ZAJEDNICA ZA 2024. GODINU

Prijave dostavljene osobno ili putem pošte, obvezno se dostavljaju i u elektroničkom obliku u skeniranom – PDF formatu, kao i u Word formatu, putem aplikacije Tajništva <http://185.166.125.155/konkursi/>, izborom odgovarajućeg javnog natječaja na koji se odnosi prijava.

Prijave na natječaj se dostavljaju u dva primjerka s dvije izjave ovjerene i potpisane od strane ovlaštene osobe podnositelja prijave, ukoliko se sudjeluje u natječaju po jednoj osnovi; ukoliko se istodobno sudjeluje u natječaju i po više osnova, prijave se dostavljaju u dva primjerka po svakoj osnovi s isto toliko ovjerenih izjava.

Ne postoji ograničenje u pogledu broja prijava koje može podnijeti jedan podnositelj. U slučaju više prijava jednog podnositelja, svaka prijava istog podnositelja mora biti poslana kao posebna pošiljka, odnosno za svaku namjenu podnosi se posebna prijava i obvezno se dostavlja posebno skenirani dokument (naslovljen na naziv podnositelja i namjenu).

Neće se uzeti u razmatranje nepravodobne ili nepotpune prijave, kod kojih nedostatak nije otklonjen po ukazivanju, kao ni prijave koje se ne odnose na natječajem predviđene namjene ili su podnesene od strane neovlaštenih osoba.

Tajništvo po natječaju sufinancira isključivo aktivnosti koje se realiziraju u razdoblju od dana raspisivanja natječaja do 31. 12. 2024. godine.

Postupak natječaja provodi povjerenstvo za razmatranje prijava koje formira pokrajinski tajnik. Povjerenstvo nakon razmatranja podnesenih prijava sastavlja listu vrednovanja i rangiranja prijava na natječaju i dostavlja je pokrajinskom tajniku.

O dodjeli sredstava korisnika po provedenom postupku odlučuje pokrajinski tajnik rješenjem, koje je konačno. Rješenje o dodjeli sredstava će se objaviti na mrežnoj stranici Tajništva.

Dodatne informacije o Javnom natječaju se mogu dobiti u Tajništvu, na broj telefona 021/487-46-77, putem elektroničke pošte livia.bata@vojvodina.gov.rs ili na mrežnoj stranici Tajništva na adresi www.puma.vojvodina.gov.rs.

Pokrajinski tajnik, Zsolt Szakállas, v. r.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise,
upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 46 04
Bojan.greguric@vojvodina.gov.rs
KLASA: 000150748 2024 09427 005 001 000 001
DATUM: 29. 1. 2024. godine

Na temelju članka 7. Pokrajinske skupštinske odluke o dodjeli proračunskih sredstava za unaprjeđenje položaja nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica i razvoj multikulturalizma i tolerancije (*Službeni list APV*, broj: 8/2019) članaka 11., 12., 23. stavka 4., 25. i 26. Pokrajinske skupštinske odluke o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2024. godinu (*Službeni list APV*, broj: 45/2023), članka 37. Pokrajinske skupštinske odluke o pokrajinskoj upravi (*Sl. list APV*, broj: 37/2014, 54/2014 – dr. odluka, 37/2016, 29/2017, 24/2019, 66/2020 i 38/2021), članka 6. Uredbe o sredstvima za poticanje programa ili nedostajućeg dijela sredstava za financiranje programa od javnog interesa koje realiziraju udruge (*Sl. glasnik RS*, broj: 16/2018) i članka 3. Pravilnika o dodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice za unapređivanje položaja nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica i razvoj multikulturalizma i tolerancije u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini (*Službeni list APV*, broj: 7/2023), Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice (u daljnjem tekstu: Tajništvo), raspisuje

JAVNI NATJEČAJ ZA SUFINANCIRANJE PROGRAMA I PROJEKATA OČUVANJA I NJEGOVANJA MULTIKULTURNOSTI I MEĐUNACIONALNE TOLERANCIJE U AP VOJVODINI U 2024. GODINI

I. OPĆI CILJ NATJEČAJA

Javni natječaj se raspisuje za programe i projekte udruga, fondova i fondacija (u daljnjem tekstu: podnositelj prijave), usmjerene na očuvanje i njegovanje multikulturalizma i međunacionalne tolerancije na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine u 2024. godini.

II. UVJETI NATJEČAJA

- Javni natječaj se raspisuje na ukupan iznos od 14.000.000,00 dinara.
- Na javni natječaj za dodjelu proračunskih sredstava Tajništva za razvoj, njegovanje i očuvanje multikulturalnosti i međunacionalne tolerancije mogu se prijaviti podnositelji prijave čiji su projekti i programi usmjereni na očuvanje i i njegovanje multikulturalizma i međunacionalne tolerancije i koji imaju registrirano sjedište na teritoriju AP Vojvodine.
- Na Javni natječaj se ne mogu prijavljivati izravni i neizravni proračunski korisnici, trgovačka društva i nacionalna vijeća nacionalnih manjina.
- Natječajna dokumentacija može se preuzeti od 29. 1. 2024. godine u prostorijama Tajništva ili na internetskoj adresi Tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs
- Rok za podnošenje prijave je 23. 2. 2024. godine.
- Na javnom natječaju se dodjeljuju sredstva za programe i projekte podnositelja prijave, usmjerene na očuvanje i i njegovanje multikulturalizma i međunacionalne tolerancije, a naročito za:
  - očuvanje i njegovanje jezika, narodnih običaja i starih obrta
  - zaštitu i prezentaciju folklorne baštine
  - stvaranje uvjeta za razvoj kulture, znanosti i umjetnosti
  - njegovanje i poticanje narodnog stvaralaštva
  - predstavljanje kulturnih dobara od iznimnog značaja
  - književno, dramsko, scensko, glazbeno i likovno stvaralaštvo, memorijale, festivale, jubilarne manifestacije, umjetničke kolonije, kampove kojima se njeguju tolerancija i prava nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica;
  - konferencije, turnire, skupove i slično, kojima se njeguju tolerancija i prava nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica
  - njegovanje i razvoj amaterizma, gostovanja ansambala

- suradnju s matičnim zemljama i druge oblike suradnje
- projekte koji se odnose na razvijanje, očuvanje i njegovanje duha međunacionalne tolerancije kod mladih
- unapređenje produkcije i produkciju televizijskog i radijskog programa, internetskih prezentacija, drugih oblika elektroničkih prezentacija, tiskanih propagandnih aktivnosti, aktivnosti u tiskanim medijima i drugih oblika medijskih aktivnosti.

- Tajništvo po natječaju sufinancira isključivo aktivnosti koje se realiziraju u razdoblju od dana raspisivanja natječaja do 31. 12. 2024. godine;

- Javni natječaj se objavljuje u »Službenom listu Autonomne Pokrajine Vojvodine«, u jednom od javnih glasila koje pokriva cijeli teritorij APV i na mrežnoj stranici Tajništva, kao i na portalu e-Uprava, na srpskom jeziku i na jezicima nacionalnih manjina koji su u službenoj uporabi u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini.

III. NAČIN PODNOŠENJA PRIJAVE

- Prijava na Javni natječaj (isključivo na popunjenom obrascu prijave, na srpskom jeziku ili na jeziku nacionalne manjine koji je u službenoj uporabi u AP Vojvodini, u jednom primjerku) dostavlja se:

1. poštom na adresu:

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad,

s naznakom na licu omotnice: »Prijava na Javni natječaj za sufinanciranje programa i projekta očuvanja i njegovanja multikulturalnosti i međunacionalne tolerancije u AP Vojvodini u 2024. godini«, ili

2. osobno, predajom pisarnici pokrajinskih tijela uprave (ulaz pisarnice pokrajinskih tijela uprave, Ulica Banovinski prolaz bb, Novi Sad) u vremenu od 9 do 14 sati.

- Prijave dostavljene osobno ili putem pošte, obvezno se dostavljaju i u elektroničkom obliku u skeniranom - PDF formatu, kao i u Word formatu, putem aplikacije Tajništva <http://185.166.125.155/konkursi/> izborom odgovarajućeg javnog natječaja na koji se odnosi prijava.

- Ne postoji ograničenje u pogledu broja prijava na natječaj koje može podnijeti jedan podnositelj. U slučaju više prijava jednog podnosioca, svaka prijava na natječaj istog podnosioca mora biti dostavljena kao posebna pošiljka, odnosno za svaki program/projekt podnosi se posebna prijava i obvezno se dostavlja posebno skenirani dokument (naslovljen na naziv projekta/programa).

- Podnositelji prijave mogu se prijaviti s istim programom/projektom samo na jedan natječaj za sufinanciranje projekata koje raspisuje Tajništvo.

IV. OSTALE OBAVIJESTI O NATJEČAJU

- Tajništvo zadržava pravo od podnosioca prijave, po potrebi, zatražiti dodatnu dokumentaciju i informacije, odnosno za dodjelu sredstava odrediti ispunjenje dodatnih uvjeta.

- Prijave podnosioca vrednuje i ocjenjuje natječajno povjerenstvo sukladno kriterijima utvrđenim Pravilnikom o dodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice za unapređivanje položaja nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica i razvoj multikulturalizma i tolerancije u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini.

- Pokrajinski tajnik donosi rješenje o raspodjeli sredstava, koje se objavljuje se na službenoj mrežnoj stranici Tajništva i na portalu e-Uprava.

- Podnositelj prijave kojem budu dodijeljena sredstva po Javnom natječaju, u obvezi je dostaviti Tajništvu podatak o posebnom namjenskom podračunu otvorenom kod Uprave za trezor za svaku pojedinačnu namjenu (program/projekt), najkasnije do 1. lipnja 2024. godine.

Dodatne informacije o Javnom natječaju se mogu dobiti u Tajništvu, na broj telefona 021/487 4604, putem elektroničke pošte na adresi bojan.greguric@vojvodina.gov.rs ili mrežnoj stranici Tajništva na adresi <http://www.puma.vojvodina.gov.rs>

Pokrajinski tajnik, Zsolt Szakállas, v. r.

**Sto godina od smrti Franje Štefanovića
(1879. – 1924.)**

Položeni vijenci na grob skladatelja

Prošloga petka, 26. siječnja, navršilo se točno stotinu godina od smrti petrovaradinskog skladatelja, tvorca opere za djecu **Franje Štefanovića** (1879. – 1924.). U susret obljetnici, dan ranije, 25. siječnja, predstavnici mjesnog HKPD-a *Jelačić* i hrvatskih institucija u Srbiji – Hrvatskog nacionalnog vijeća, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU *Hrvatska riječ* – položili su vijence na Štefanovićev grob koji se nalazi na Trandžamentskom groblju u Petrovaradinu.

Djelo Franje Štefanovića prisutno je danas zahvaljujući HKPD-u *Jelačić*, a u novije vrijeme i Zakladi Spomenom bana Josipa Jelačića. Predsjednik HKPD-a *Jelačić* i vijećnik HNV-a **Mirko Turšić** kaže kako se planira i svečani program povodom Štefanovićeve obljetnice. Štefanović je napoznatiji po operi za djecu *Šumska kraljica* iz 1922., a koja se ponovno izvodi na scenama od 2013. godine, zahvaljujući suradnji s Muzičkom školom *Isidor Bajić* iz Novog Sada. Za ovu godinu potvrđena su gostovanja *Šumske kraljice* u Šibeniku i Zagrebu, a u planu su i Osijek i Pečuh, što će ovisiti od financijskih sredstava.

H. R.

Pokrajinski natječaji za kulturu

NOVI SAD – Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama objavilo je više natječaja među kojima i Natječaj za financiranje – sufinanciranje projekata od značaja za kulturu i umjetnost nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica u AP Vojvodini u 2024. godini. Sredstva po ovom natječaju raspodjeljuju se u više područja: suvremenog umjetničkog stvaralaštva, zaštite, njegovanja i prezentacije nematerijalne kulturne baštine (izvorni narodni ples, izvorne narodne pjesme i glazba, narodni običaji i vjerovanja i stari obrti) te objavljivanje do sada neobjavljenih izdanja knjiga i časopisa. Rok za prijave je do 19. veljače, a detaljnije informacije o natječajima dostupne su na internetskoj stranici Tajništva: www.kultura.vojvodina.gov.rs.

Natječaji Grada Novog Sada

NOVI SAD – Grad Novi Sad objavio je sedam natječaja za sufinanciranje projekata iz područja kulture, nakladništva i javnog informiranja, a među njima su i natječaji za organizacije manjinskih zajednica, te pravne osobe tradicionalnih crkava. Više informacija na poveznici: www.kultura.novisad.rs u rubrici *Konkursi*.

Izložba Nele Horvat u Srbobranu

SRBOBRAN – U Galeriji Doma kulture u Srbobranu do 8. veljače može se pogledati izložba **Nele Horvat**, subotičke slikarice koja stvara u batik tehnici (slikanje vrućim voskom na svili). Autorica se predstavila slikama iz ciklu-

sa *Priče u kamenu* gdje se bavi motivima gradova koji su ostavili traga u njezinom životu.

Batik tehnika se izvorno veže za Indoneziju, a ova je godina proglašena za Međunarodnu godinu batika, kako bi se javnost upoznala s ovim drevnim likovnim pristupom. Inače, Horvat je i članica HLU-a *Croart* iz Subotice.

Deset godina UBH-a *Dužijanica* iz Subotice

Četiri gostovanja u tri države

Zagreb, 2018.

Od 2014. glavni organizator subotičke žetvene svečanosti je Udruga bunjevačkih Hrvata »Dužijanica«. Kao najveća postignuća u prvih deset godina rada ističu to što je »Dužijanica« gostovala u čak četiri mjesta u tri različite države: u Zagrebu, Baji, Novom Sadu i Mostaru

Dužijanica je poznata subotička manifestacija, »zavalala Bogu i pohvala čovjeku« za kruh svagdašnji, čiji se bogat vjerski, kulturni i rekreacijski program održava tijekom više mjeseci sa središnjom trodnevnom proslavom druge nedjelje u kolovozu. Nastala je unutar Katoličke Crkve iz žetvenih običaja bunjevačkih Hrvata, a prvi puta javno je održana daleke 1911. godine. Trajući dulje od stoljeća, doživljavala je izmjene: od 1968. organizirala se i kao gradska folklorno-turistička manifestacija dok su 1993. tzv. crkvena i gradska manifestacija spojene u jedinstven događaj. Danas važi za manifestaciju od posebnog značaja, kako u Subotici tako i u zajednici Hrvata u Srbiji.

Od 2014. glavni organizator ove manifestacije je Udruga bunjevačkih Hrvata *Dužijanica*. Budući da je osnovana 27. siječnja navedene godine, udruga je u nedjelju, priredivši večer za članove svoje Skupštine, započela s obilježavanjem skromnoga jubileja – prvih deset godina postojanja i rada.

Zaštita indentiteta *Dužijance*

Udruga je osnovana s ciljem da se zaštiti vjerski, kulturni i etnički (hrvatski) identitet *Dužijance*. Na osnivačkoj skupštini pristupnicu su potpisale 33 osobe s velikim iskustvom u organiziranju te žetvene svečanosti. Udruga danas ima 75 članova, koji čine Skupštinu i od koji se bira Organizacijski odbor, a imaju i Senat u čijem sastavu su bivši predsjednici organizacijskih odbora manifestacije.

Udruga primarno organizira središnju proslavu *Dužijance* i *Takmičenje risara* te pomaže organizaciju i drugih programa manifestacije skupa s HKC-om *Bunjevačko kolo*, KD-om *Ivan Antunović*, Katoličkom Crkvom i drugim subjektima (izložbe, književne večeri, predavanja...). Također, na svojoj lokaciji u Đurđinu organizira i druge sadržaje: radionicu pravljenja tarane, natjecanje u pucanju bičevima, običaj *priskakanja vatre* na sv. Ivana Cvitnjaka, *risarski disnator*... Svoj godišnji rad udruga prezentira publicirajući ilustrirani časopis *Revija Dužijanica*.

Od Zagreba do Mostara

O postignućima udruge u proteklom desetljeću, ali i izazovima u radu, razgovarali smo s direktorom UBH-a *Dužijanica* i predsjednikom Organizacijskog odbora *Dužijance* **Marinkom Piukovićem**. Kao najveća postignuća Piuković ističe gostovanja *Dužijance* izvan Subotice, što se desilo prvi put u povijesti te manifestacije. Naime, proteklih godina *Dužijanica* je priređena u čak četiri mjesta u tri različite države: u Zagrebu (2018.), Baji (2021.), Novom Sadu (2022.) i Mostaru (2023.). Gostovanja su značila praktički »preseliti« na desetke ljudi i brojne »rekvizite« tradicijske kulture. U ovim projektima od velikog značaja bila im je financijska potpora Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, spomenutih gradova (u Baji su to bili državna i mjesna hrvatska manjinska samouprava) kao i potpora Katoličke Crkve i Hrvatskog nacionalnog vijeća.

Mostar, 2023.

»Teško da bismo ovo ostvarili bez pojačane potpore iz matične države Hrvatske. Ovako zahtjevne projekte mogli smo iznijeti samo s već velikim iskustvom u organiziranju *Dužijance* u Subotici, ali i velikom željom i entuzijazmom naših članova. Na svim ovim gostovanjima pratili su nas članovi Katedralnog zbora *Albe Vidaković*, naši risari i risaruše, folklorci HKC-a *Bunjevačko kolo* i HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta«, kaže Piuković.

Risarski salaš u Đurđinu

Kada je u pitanju *Takmičenje risara*, organizatorima puno znači što su se od 2016. stacionirali na jednom mjestu, u Đurđinu, gdje je stalna parcela za natjecanje kosaca i gdje imaju svoj objekt (risarski salaš) i hangar za stare poljoprivredne strojeve.

»Težili smo tome da se stacioniramo na jednom prostoru, da imamo svu infrastrukturu – vodu, struju..., što je bilo teško dok smo se ranije selili na različite lokacije. Također, prošle smo godine kupili salaš koji se nalazi pored etno salaša u Đurđinu, blizu crkve. Plan nam je kupiti još jedno jutro zemlje da se logistički još bolje postavimo vezano uz *Takmičenje risara*. Na risarskom salašu bismo voljeli izgraditi sjenicu, natkrivenu terasu, za održavanje naših radionica. Možda bismo onda radili i više takvih programa, a sjenicu bi mogli koristiti i župa i HKPD *Đurđin*. Moguće je da ćemo dio salaša osposobiti da bude prezentacijskog tipa i da tamo izlažemo stare alate i slično. To što se određeni sadržaji održavaju na jednom mjestu utječe i da budu prepoznatljiviji kod posjetitelja«, kaže naš sugovornik.

Sjedište udruge je inače u župi sv. Roka, a želja im je imati vlastite prostorije u središtu Subotice koje bi bile uredskog ali i izložbenog tipa.

»Imamo puno sadržaja koje bismo mogli prikazivati i preko cijele godine, a to ne možemo bez nekog adekvatnog prostora u centru grada«, navodi Piuković.

U proteklih deset godina ističu i suradnju s muzejskim ustanovama. Izložba o bunjevačkom ruhu predstavljena je u Gradskom muzeju u Subotici i Etnografskom muzeju u

Zagrebu, dok je u subotičkom muzeju priređena i izložba o risu. S ciljem uspostave suradnje i proširivanja njihova fonda predmeta od slame, Muzeju Vojvodine u Novom Sadu poklonili su krunu za *Dužijancu* koja je 2022. gostovala u tom gradu.

Muzej kruna

Kada je u pitanju budućnost, jedan od planova je i ustrojavanje Muzeja kruna *Dužijance* od zbirke koja postoji u Dijecezanskom muzeju Subotičke biskupije.

»Taj prostor je preuređen, imamo dvije prostorije za prezentaciju, promijenjena je instalacija, uređen je sanitarni čvor. Želimo svaku krunu pojedinačno muzeološki obraditi. Ta zbirka ne bi bila stalno otvorena već bi se mogla pogledati uz raniju najavu. Neke krune nemamo, znamo da su poklanjane raznim prigodama, tako se dvije čuvaju u Etnografskom muzeju u Zagrebu. Tamo je i najstarija sačuvana kruna koja datira iz 1925. godine. Također, i 1933. pri prvom pohodu Bunjevaca Mostaru i Blagaju nošena je kruna *Dužijance*, kao autentični i važan simbol žetvene svečanosti«, kaže Piuković.

Plan udruge je i upisati *Dužijancu* u Nacionalni registar nematerijalne kulturne baštine Republike Srbije.

»Još 2012. godine krenuli smo u tu proceduru a 2013. podnijeli smo prijavu za upis *Dužijance* na listu. Četiri godine kasnije, 2017. u jedinstvenu prijavu uključila se i bunjevačka zajednica, da upišemo običaj *Dužijance* s dvije različite prakse, hrvatskom i bunjevačkom. No, eto i dan-danas taj obrazac stoji i nismo dobili nikakvo rješenje. Mislim da ovime gubimo benefite koje bismo možda imali da smo upisani u nacionalni registar«, kaže Piuković.

Glede kadrova, naš sugovornik kaže kako članstvo udruge proširuju s novim generacijama bandaša i bandašica koji su voljni i u prilici pomoći.

Svečana akademija u povodu desete obljetnice rada UBH-a *Dužijanca* bit će priređena krajem svibnja. Za tu se prigodu priprema i dokumentarni film o postignućima udruge.

D. B. P.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Grad Subotica
GRADONAČELNIK
Broj: II-401-105/2024
Dana 2.2.2024.
24000 Subotica
Trg slobode 1

Na temelju članka 76. Zakona o kulturi (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 13/16, 30/16 – ispravak, 6/20, 47/21, 78/21 i 76/23), Uredbe o kriterijima, mjerilima i načinu izbora projekata u kulturi koji se financiraju i sufinanciraju iz proračuna Republike Srbije, autonomne pokrajine, odnosno jedinica lokalne samouprave (*Službeni glasnik RS*, br. 105/16 i 112/17) i članka 52. stavak 1. točka 5) Statuta Grada Subotice (*Službeni list Grada Subotice*, br. 27/19-pročišćeni tekst, 13/21 i 16/21),
Gradonačelnik Grada Subotice dana 2. veljače 2024. godine raspisuje

NATJEČAJ

za financiranje ili sufinanciranje projekata u kulturi na teritoriji Grada Subotice u 2024. godini
Natječaj se raspisuje za projekte u kulturi koji se odnose na očuvanje, unaprjeđenje i razvitak kulture i umjetnosti i suvremenog umjetničkog stvaralaštva od važnosti za Grad Suboticu.

I. CILJ I PODRUČJA NATJEČAJA

Cilj natječaja je:

Kulturni razvitak Grada Subotice stvaranjem poticajnog okruženja za unaprjeđenje svih područja u kulturi, kao i osiguranje uvjeta za dostupnost kulturnih sadržaja i razvitak publike.

Javni natječaj raspisuje se za područja kulture kako slijede:

- 1) književnost (stvaranje, prijevod)
- 2) glazba (stvaranje, produkcija, interpretacija)
- 3) likovne, primijenjene, vizualne umjetnosti, dizajn i arhitektura
- 4) kazališna umjetnost (stvaranje, produkcija i interpretacija)
- 5) umjetnička igra – klasični balet, narodna igra, suvremena igra (stvaranje, produkcija i interpretacija)
- 6) filmska umjetnost i ostalo audio-vizualno stvaralaštvo
- 7) manifestacije vezane za filmsku umjetnost i ostalo audio-vizualno stvaralaštvo
- 8) digitalno stvaralaštvo i multimediji
- 9) druge izvedbe kulturnih programa i kulturnih sadržaja (mjuzikl, cirkus, pantomima, ulična umjetnost i sl.)
- 10) otkrivanje, prikupljanje, istraživanje, dokumentiranje, izučavanje, vrednovanje, zaštita, očuvanje, predstavljanje, interpretacija, korištenje i upravljanje kulturnom baštinom
- 11) znanstveno-istraživačke i edukativne djelatnosti u kulturi.

II. KRITERIJI I MJERILA

Kriteriji na temelju kojih će se ocjenjivati projekti prijavljeni na javni natječaj su:

- 1) usklađenost projekta s općim interesom u kulturi i ciljevima i prioritetima natječaja
  - 2) kvaliteta i sadržajna inovativnost projekta
  - 3) kapaciteti potrebni za realizaciju projekta i to:
    - (1) stručni, odnosno umjetnički kapaciteti
    - (2) potrebni resursi
  - 4) financijski plan – razrađenost, usklađenost s planom aktivnosti projekta, ekonomičnost i uključenost više izvora financiranja
  - 5) stupanj utjecaja projekta na kvalitetu kulturnog života zajednice.
- Povjerenstvo ocjenjuje svaki projekt na temelju vrednovanja navedenih kriterija.

III. PRAVO SUDJELOVANJA

Pravo sudjelovanja na natječaju imaju ustanove, umjetničke i druge udruge registrirane za obavljanje kulturne djelatnosti, pojedinci (umjetnici, suradnici, odnosno stručnjaci u kulturi), kao i drugi subjekti u kulturi, osim ustanova kulture čiji je osnivač Republika Srbija, Autonomna Pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, koji se financiraju sukladno članku 74. Zakona o kulturi i ne mogu sudjelovati na natječajima koje raspisuju njihovi osnivači.

Ukoliko je podnositelj projekta pojedinac, korisnik sredstava može biti isključivo pravna osoba preko koje se ostvaruje projekt, partner podnositelja projekta ili koja na drugi način sudjeluje u projektu. Odobrena sredstva ne mogu biti uplaćena na žiro račun fizičke osobe niti se korisnik sredstava može naknadno mijenjati.

IV. DOKUMENTACIJA

Sudionik natječaja u obvezi je dostaviti jedan primjerak popunjene Prijave na natječaj koji se podnosi Povjerenstvu na obrascu »Prijava na Natječaj za financiranje ili sufinanciranje projekta u kulturi« – Obrazac br. 1.

Za svaki projekt podnosi se posebna prijava – Obrazac br.1 (prijava za svaki projekt s potrebnom dokumentacijom u posebnoj omotnici).

Uz prijavu, podnositelj prijave dužan obvezno priložiti:

- 1) Dokaz o podnositelju prijave:
  - izvadak iz registra u kojem je podnositelj prijave registriran
  - statut (preslik)
  - životopis i dokaz o partnerstvu s pravnom osobom (sporazum, ugovor), ukoliko prijavu podnosi pojedinac.
- 2) Pregled osnovnih podataka o podnositelju prijave sastavljen od strane podnositelja prijave:
  - povijest
  - opis djelatnosti
  - dosadašnji projekti i sl.
- 3) Detaljan opis projekta u kulturi za čije financiranje ili sufinanciranje se podnosi prijava;
- 4) Podaci o stručnim, umjetničkim kapacitetima podnositelja, odnosno navesti:
  - realizatore projekta
  - sudionike projekta
  - okvirni broj i strukturu sudionika i
  - priložiti barem jedan profesionalni životopis.
- 5) Recenziju dvojice kritičara (ukoliko se prijava podnosi radi financiranja ili sufinanciranja projekta u kulturi – književnost – za objavljivanje knjiga)
- 6) Stručno mišljenje ovlaštenog prevoditelja (ukoliko se prijava podnosi radi financiranja ili sufinanciranja programa, odnosno projekta u kulturi – književnost - za prijevod knjiga).

V. ROKOVI I OPĆE INFORMACIJE

Natječaj se objavljuje u listovima *Subotičke novine*, *Magyar Szó* i *Hrvatska riječ* i na internetskoj stranici Grada Subotice: www.subotica.rs u rubrici Natječaj i oglasi.

Prijave se podnose na propisanom obrascu Obrazac br. 1 – Prijava na Natječaj za financiranje ili sufinanciranje projekta u kulturi, koji je sastavni dio natječajne dokumentacije, a koji se objavljuje na službenoj internetskoj stranici Grada Subotice www.subotica.rs u rubrici Natječaj i oglasi.

U Obrascu 1 (prijava) potrebno je odlučiti se samo za jedno područje za koje se raspisuje javni natječaj, navedenih u točki I. natječaja.

Nepotpune i nepravodobne prijave, kao i prijave koje nisu u skladu s uvjetima javnoga natječaja ne razmatraju se.

Jednokratni projekti koji su već podržani od strane Grada Subotice na prethodnim natječajima neće se razmatrati.

Popunjene prijave s dokumentacijom slati u tiskanoj formi, u zatvorenoj omotnici, predajom u Gradski uslužni centar Grada Subotice, Trg slobode 1, ili poštom. Na omotnici napisati naziv i adresu podnositelja prijave i naziv projekta s naznakom »Natječaj za financiranje ili sufinanciranje projekata u kulturi« – NE OTVARATI.

Prijave za Natječaj, samo Obrazac br.1, potrebno je obvezno dostaviti i u elektroničkom obliku, na e-mail adresu: konkurskultura@subotica.rs.

Natječajni materijal se ne vraća.

Natječaj je otvoren 30 dana od dana objave u listovima *Subotičke novine*, *Magyar Szó* i *Hrvatska riječ* i na internetskoj stranici Grada Subotice: www.subotica.rs, odnosno od 2. veljače 2024. godine do 3. ožujka 2024. godine.

Rezultati javnog Natječaja objavljuju se na internetskoj stranici Grada: www.subotica.rs najkasnije u roku od 60 dana od dana završetka podnošenja prijave.

Sudionici natječaja koji su dobili sredstva na temelju javnog natječaja izvješće o realizaciji projekta dostavljaju tijelu koje je sredstva dodijelilo, a sukladno Zakonu o kulturi i sklopljenom ugovoru. Obrazac Izvješće za financiranje ili sufinanciranje projekata u kulturi – Obrazac br. 2, nalazi se na službenoj internetskoj stranici Grada: www.subotica.rs.

Korisniku sredstava koji izvješće o realizaciji projekta ne dostavi u roku tijelo koje dodjeljuje sredstva upućuje zahtjev za povrat sredstava.

Povrat sredstava vrši se u roku predviđenom ugovorom.

Informacija o korisnicima sredstava koji nisu dostavili izvješće o realizaciji projekta, odnosno koji nisu izvršili povrat sredstava, objavljuje se na službenoj internetskoj stranici Grada: www.subotica.rs.

Dodatne informacije mogu se dobiti radnim danima od 8 do 14 sati na telefon 024/626-884, 626-718 u Tajništvu za društvene djelatnosti Gradske uprave Grada Subotice.

Gradonačelnik, Stevan Bakić v. r.

Slavlje zaštitnika Subotičke biskupije 29. lipnja

Blagdan Obraćenja sv. Pavla, zaštitnika Subotičke biskupije, proslavljen je 25. siječnja u bazilici sv. Terezije Avilske u Subotici. Trojezično misno slavlje (hrvatski, mađarski i latinski) predvodio je apostolski nuncij u Srbiji mons. **Santo Rocco Gangemi** u zajedništvu s biskupom Subotičke biskupije **Franjom Fazekasom**, te biskupom Srijemske biskupije mons. **Đurom Gašparovićem**, biskupom koadjutorom iste biskupije mons. **Fabijanom Svalinom**, vladikom grkokatoličke eparhije sv. Nikole mons. **Đurom Džudžarom**, te svećenicima, đakonima i bogoslovima Subotičke biskupije.

Ovom prigodom nuncij Gangemi je obznanio da je prihvaćena želja ovdašnjih pastira Katoličke crkve, te će se ubuduće slavlje zaštitnika Subotičke biskupije, umjesto sadašnjeg – 25. siječnja, slaviti 29. lipnja na blagdan svetih Petra i Pavla. Počev od sljedeće – 2025. godine.

Važno je podsjetiti kako je sv. Pavao zaštitnik Subotičke biskupije koja je utemeljena na svetkovinu njegova obraćenja, 1968. godine. Njegov lik nalazi se i na grbu Autonomne Pokrajine Vojvodine, a zaštitnik je i nekadašnje Kaločko-bačke nadbiskupije, te zemljopisne regije Bačke.

Prijenos misnog slavlja praćen je i na Facebook stranici Subotička katedrala – Szabadkai katedrális i može se pogledati odgođeno.

Preuzeto s: TU Subotičke biskupije

predvodio biskup **Franjo Fazekas**, a slavlju su nazočili i v. d. rektora sjemeništa vlč. **László Tojzán**, odgovorna osoba za nastavni proces **Ottó Csorba**, te predstavnici Pokrajine, Grada i nacionalnih vijeća. Nakon svete mise učenici *Paulinuma* su izveli prigodan program.

»Danas je najveći blagdan i najveće slavlje naše male gimnazije, a to je Obraćenje sv. Pavla, veoma važan blagdan za cijelu Katoličku crkvu. Izvest ću jednu pjesmu na gitari uz pjevačku pratnju na mađarskom, potom jednu recitaciju na hrvatskom jeziku pod naslovom *Tražim Boga*. Također ću čitati i završni govor kao jednu zahvalu za sve što se dogodilo prethodne godine u gimnaziji«, govori učenik četvrtog razreda biskupijske klasične gimnazije **Antoni Kontra**.

Ovom prigodom, nakon evanđelja dvojici bogoslova: **Ádámu Huszáru** i **Ábelu Gubenu** dodijeljena je služba lektorata.

Profesorica likovne kulture **Jasmina Jovančić Vidaković** kaže kako je dan škole najsvečaniji dan koji se rado proslavlja:

»Uvijek imamo ugledne goste, a među njima neke bivše i sadašnje đake i vrlo smo sretni kada imamo priliku proslaviti dan ove divne škole koja daje jako mnogo mogućnosti i jako lijepu podlogu za dalju naobrazbu«.

Jasmina dodaje kako je ceremonija primanja bivših sjemeništaraca u službu doprinijela da cijeli događaj bude svečaniji:

»Za mene je to isto bila novina; nikada pod ovom školskom misom za dan škole nije bila ovakva ceremonija i jako sam se obradovala. Ja znam mnoge učenike koji su se odlučili za svećenički poziv i jako sam sretna što su to odabrali. To je jako zahtjevno zvanje i tog poziva se trebaju primiti ljudi koji su odgovorni, koji znaju koliko je to važno i koji umiju na pravi način prenijeti riječ Božiju. Ova dva momka su bili iz jednog zbilja izvanrednog razreda, gdje su se sva djeca natjecala tko će biti bolji i nimalo se ne čudim što su dva učenika iz tog razreda odlučili nastaviti svoj put u crkvi«.

I. B.

Proslavljen Dan škole Paulinum u Subotici

Biskupijska klasična gimnazija i malo sjemenište *Paulinum* u Subotici su na blagdan Obraćenja sv. Pavla (25. siječnja) proslavili Dan škole, te ujedno i proštenje kapele koja je pod zaštitom ovoga sveca. Svetu misu je

Novi sajt Subotičke biskupije

U četvrtak, 25. siječnja, predstavljen je javnosti novi sajt Subotičke biskupije. Nova web stranica se može pronaći na domenu *catholic-su.rs*. Velečasni **Vinko Cvijin** kaže kako se na izradi novog sajta radilo dulje od jedne godine i kako je sajt dostupan na mađarskom i na hrvatskom jeziku. Na

samom početku bira se željeni jezik, a na njemu možete pronaći informacije o središnjim biskupijskim ustanovama, o župama i svetištima, kao i izvješće

događanja iz župnih zajednica diljem Subotičke biskupije.

Biskup **Franjo Fazekas** je ovom prilikom rekao kako je primarna zadaća Crkve širiti Kristov nauk, te da im moderne tehnologije mogu pomoći u tom zadatku. Po završetku konferencije biskup je klikom na »start« pokrenuo novi sajt biskupije.

I. B.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Navjestitelj Evandjelja

Apostol Pavao, iako nije bio jedan od Isusovih učenika, niti ga je uopće osobno poznao, postaje najveći navjestitelj Evandjelja u povijesti Crkve. On doživljava preobrazbu od progonitelja do širitelja Radosne vijesti. Krist mu se na čudesan način objavljuje i mijenja njegove planove, mijenja cijeli njegov život. Pavao prihvaća da se stavi u Kristovu službu, te je obavlja revno i s jednakom gorljivošću od trenutka obraćenja, pa sve do svoje smrti. Ne dopušta da različite nevolje, progoni, neuspjesi negativno utječu na njegov navještaj. Ostaje dosljedan i ustrajan, svjestan odgovornosti za širenje Evandjelja po svijetu, među onima koji nikada prije nisu čuli za Krista. Ne izgovara se teškoćama, ne opravdava se umorom od prevelikog napora, ne žali se kako se istrošio od velikih nevolja i neuspjeha nego, unatoč svemu, nastoji opravdati Kristovo povjerenje te hrabro propovijeda, riskirajući čak i svoj život. Zato Crkva 25. siječnja slavi blagdan Obraćenja sv. Pavla, podsjećajući vjernike da je preobrazba moguća, ukoliko dopustimo Gospodinu da nas zahvati i mijenja, da svatko može postati navjestitelj Evandjelja, ali ako je otvoren za suradnju s Gospodinom.

Navještaj

Ove nedjelje Pavao u poslanici Korinćanima kaže: »Što navješćujem evanđelje, nije mi na hvalu, tã dužnost mi je. Doista, jao meni ako evanđelja ne navješćujem« (1Kor 9,16). Pavao je svjestan velikih uspjeha svoga navještaja. U mnogim poganskim mjestima osnovane su kršćanske zajednice zahvaljujući njegovom propovijedanju, ipak svjestan je i da je to njegova zadaća koju mu je Bog povjerio. Njegov navještaj je u službi širenja Božjeg kraljevstva, sve što čini čini na slavu Božju i kako bi spasenje, koje nam je zavrijedio

Krist, donio što većem broju ljudi. Bog očekuje puno od onih kojima puno daje, a Pavao je puno primio te je svjestan svoje velike zadaće.

Naše svjedočanstvo

Ljudi ne vole da im se nameću dužnosti, a za uloženi trud žele dobru nagradu, tj. plaću izraženu u materijalnim dobrima. To je potpuno suprotno od onoga o čemu Pavao govori kada je riječ o navještaju. Imamo li mi neku obvezu prema Radosnoj vijesti? Naravno, kao kršćani i sami smo dužni biti širitelji Evandjelja i to ne za neku plaću koja se materijalnom koristi može izraziti. Svatko tko ima milost upoznati Boga, tko je svjestan da nam jedino Krist može ponuditi spasenje, ima obvezu tu radost podijeliti s drugima, omogućiti onima koji za to ne znaju da i oni postanu dionici spasenja tako što će upoznati Krista. Naši uvjeti života mnogo su drukčiji od Pavlovih. Sredina u kojoj mi trebamo biti navjestitelji nije više poganska nego sredina mlakih kršćana, krštenih koji ne mare za Boga, onih koji znaju da je Krist Spasitelj, ali ne mare za to, jer su suviše orijentirani na ovozemaljsko. Poslanje modernog kršćanina je suvremenog čovjeka probuditi iz njegove vjerske usnulosti, oduševiti ga za Krista i Evanđelje. To nam je dužnost, a Pavao kaže kako je jao njemu ako ne navješta. Svi ćemo jednog dana biti pitani o svojim djelima i propustima, zato nemojmo propustiti biti svjedoci Radosne vijesti, oni koji donose Krista u svoju sredinu. I sami smo mnoge milosti primili, dužnost nam je to posvjedočiti u svijetu. Materijalno je prolazno i u vječnosti bezvrijedno, zato plaća od Boga nikada neće biti materijalne naravi. Za Evanđelje se žrtvuje, podnose se nevolje, ali je nagrada vječna. Svijet mora prepoznati u kršćanima da zaista pripadaju Kristu, jedino će tada biti drukčiji.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise,
upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 46 14; 487 40 36; 487 42 68; 487 47 43
ounz@vojvodina.gov.rs
KLASA: 000146585 2024 09427 004 001 000 001
DATUM: 29. 1. 2024. godine

Na temelju članka 5. Pokrajinske skupštinske odluke o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje programskih aktivnosti i projekata u području osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja i učeničkog standarda u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini (*Sl. list APV*, broj: 14/15 i 10/17), članka 3. Pravilnika o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje modernizacije infrastrukture ustanova osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja i učeničkog standarda na teritoriju AP Vojvodine (*Službeni list APV*, broj: 7/23 i 5/24) i članka 3. Pravilnika o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje modernizacije infrastrukture predškolskih ustanova na teritoriju AP Vojvodine (*Službeni list APV*, broj: 7/23 i 5/24) a u vezi s Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2024. godinu (*Službeni list APV*, broj: 45/23), Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice (u daljnjem tekstu: Tajništvo) raspisuje

NATJEČAJ ZA FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE REKONSTRUKCIJE, ADAPTACIJE, SANACIJE, INVESTICIJSKO I TEKUĆE ODRŽAVANJE OBJEKATA USTANOVA OSNOVNOG, SREDNJEG OBRAZOVANJA I ODGOJA, UČENIČKOG STANDARDA I PREDŠKOLSKIH USTANOVA NA TERITORIJU AUTONOMNE POKRAJINE VOJVODINE ZA 2024. GODINU

Natječaj se raspisuje na iznos sredstava osiguranih Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2024. godinu (*Službeni list APV*, broj: 45/23) i to: za financiranje i sufinanciranje rekonstrukcije, adaptacije, sanacije, investicijsko i tekuće održavanje objekata ustanova osnovnog, srednjeg obrazovanja i odgoja, učeničkog standarda i predškolskih ustanova na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine u ukupnom iznosu od 186.000.000,00 dinara (na razini osnovnog obrazovanja i odgoja 122.000.000,00 dinara, na razini srednjeg obrazovanja i odgoja 45.000.000,00 dinara, za ustanove učeničkog standarda 7.500.000,00 dinara i za predškolske ustanove 11.500.000,00 dinara).

Minimalan iznos sredstava na koji ustanove osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine mogu konkurirati je 5.000.000,00 dinara s uračunatim PDV-om.

Minimalan iznos sredstava prilikom konkuriranja se ne odnosi na ustanove učeničkog standarda i predškolske ustanove na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine.

Sredstva se ne dodjeljuju za financiranje i sufinanciranje izvođenja radova izgradnje i dogradnje.

Sredstva se ne dodjeljuju za radove čije je financiranje u punom iznosu osigurano iz drugih izvora.

Realizacija financijskih obveza obavljat će se sukladno likvidnim mogućnostima proračuna Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2024. godinu.

UVJETI NATJEČAJA

1. Podnositelji prijave

Podnositelji prijave su:

- škole za osnovno obrazovanje i odgoj, škole za srednje obrazovanje i odgoj i ustanove učeničkog standarda na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine čiji je osnivač Republika Srbija, AP Vojvodina i jedinica lokalne samouprave
- jedinice lokalne samouprave (isključivo za potrebe predškolskih ustanova) na teritoriju AP Vojvodine.

2. Kriteriji raspodjele sredstava

Kriteriji raspodjele sredstava po Pravilniku o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje modernizacije infrastrukture ustanova osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja i učeničkog standarda na teritoriju AP Vojvodine, kao i po Pravilniku o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje modernizacije infrastrukture predškolskih ustanova na teritoriju AP Vojvodine su:

1. Značaj realizacije projekta u odnosu na sigurnost djece/učenika, odgojitelja/nastavnika i zaposlenika koji koriste objekte
2. Značaj realizacije projekta u odnosu na osiguravanje kvalitetnih uvjeta za izvođenje odgojno-obrazovnog rada
3. Financijska opravdanost projekta
4. Održivost projekta
5. Lokalni odnosno regionalni značaj projekta
6. Aktivnosti koje su poduzete u cilju realizacije projekta
7. Osigurani izvori sredstava za realizaciju projekta.

OPĆE SMJERNICE NATJEČAJA

Ukoliko je tehnički moguće projekt realizirati u više neovisnih faza izvođenja radova, podnositelj prijave treba podnijeti prijavu s jasno navedenim fazama za izvođenje radova i naznačenim financijskim sredstvima za sve faze.

Priloženi predmjer i predračun radova treba biti s precizno utvrđenom količinom radova i s tržišnim cijenama, jer će se sredstva podnositelju prijave prenositi nakon provedenog odgovarajućeg postupka nabave sukladno Zakonu o javnim nabavama (a najviše do odobrenog iznosa). Viškove radova i nepredviđene radove Tajništvo neće moći financirati.

Podnositelj prijave, koji je za određeni projekt konkurirao i na drugim mjestima, ima pravo podnošenja prijave i na predmetni natječaj ukoliko u trenutku podnošenja prijave nije imao, niti je mogao imati spoznaju o tome jesu li mu odobrena sredstva po drugom natječaju za predmetni projekt.

U slučaju podnošenja prijave sa sufinanciranjem radova, sredstva osigurana na ime udjela ustanove mogu biti vlastita, iz donacija i iz proračuna svih razina vlasti.

Nakon dodjele sredstava po Natječaju, Korisnik će biti dužan:

- potpisati ugovor o dodjeli proračunskih sredstava s Pokrajinskim tajništvom za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice (u daljnjem tekstu: Tajništvo), kojim će se regulirati međusobna prava i obveze ugovornih strana
- provesti odgovarajući postupak nabave sukladno Zakonu o javnim nabavama (*Sl. glasnik RS* broj: 91/19 i 92/23);
- angažirati neovisnu osobu kao stručni nadzor nad izvođenjem predmetnih radova
- u svemu se pridržavati Upute za realizaciju ugovora o dodjeli novčanih sredstava iz proračuna APV za 2024. godinu.

NAČIN PODNOŠENJA PRIJAVE

Prijave se podnose na jedinstvenom natječajnom obrascu Tajništva. Cjelokupna natječajna dokumentacija može se preuzeti od 29. 1. 2024. godine na internetskoj adresi Tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs

Prijave se dostavljaju putem pošte na adresu: Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice s naznakom „Za financiranje i sufinanciranje rekonstrukcije, adaptacije, sanacije, investicijsko i tekuće održavanje objekata ustanova osnovnog, srednjeg obrazovanja i odgoja, učeničkog standarda i predškolskih ustanova na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2024. godinu“, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad, ili se podnose osobno, predajom na pismarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu (prizemlje zgrade Pokrajinske vlade). Prijave s priložima dostavljene osobno ili putem pošte, obavezno se dostavljaju i u elektroničkom obliku u skeniranom – PDF formatu, na adresu: <http://185.166.125.155/konkursi/>

Uz prijavu na Natječaj, prilaže se:

A) ZA FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE REKONSTRUKCIJE, ADAPTACIJE, SANACIJE I INVESTICIJSKO ODRŽAVANJE OBJEKATA

1. preslika tehničke dokumentacije na temelju koje je tijelo nadležno za izdavanje građevinske dozvole izdalo rješenje o odobrenju izvođenja radova (u slučaju da je vlasnik objekta na kome se izvode radovi AP Vojvodina, a ustanova nije pribavila rješenje o odobrenju za izvođenje radova, ova ustanova podnosi presliku tehničke dokumentacije na temelju koje će nakon pribavljanja suglasnosti za izvođenje radova od strane Pokrajinske vlade, nadležno tijelo izdati rješenje o odobrenju izvođenja radova)

2. preslika rješenja o odobrenju za izvođenje radova koje izdaje tijelo nadležno za izdavanje građevinske dozvole (u slučaju da je vlasnik objekta na kome se izvode radovi AP

Vojvodina, ustanove koje nisu pribavile rješenje o odobrenju za izvođenje radova, podnose akt nadležnog tijela kojim se potvrđuje da je priložena tehnička dokumentacija cjelokupna i odgovarajuća, na temelju koje će se po dobivanju suglasnosti Pokrajinske vlade za izvođenje radova izdati rješenje o odobrenju za izvođenje radova);

3. predmjer i predračun radova potpisan i ovjeren od strane odgovornog projektanta (dokument ne stariji od šest mjeseci s numeriranim stranicama, obavezno treba sadržavati klasu i datum izrade)

4. u slučaju sufinanciranja dostaviti dokaz o osiguranim sredstvima za sufinanciranje radova (ugovor, rješenje, izvadak iz proračuna jedinice lokalne samouprave i slično) zajedno s uredno potpisanom i pečatiranom Izjavom o udjelu u sufinanciranju predmetnih radova (Izjavu dostaviti u slobodnoj formi)

B) ZA FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE TEKUĆEG ODRŽAVANJA OBJEKATA

1. preslika akta izdanog od strane tijela nadležnog za izdavanje građevinske dozvole, kojim se potvrđuje da je predmetna vrsta radova, u priloženom predmjeru i predračunu radova, tekuće održavanje objekta, odnosno radovi za koje se ne izdaje rješenje o odobrenju za izvođenje radova prema Zakonu o planiranju i izgradnji („*Sl. glasnik RS*“, broj: 72/09, 81/09 – ispr., 64/10 – odluka US, 24/11, 121/12, 42/13 – odluka US, 50/13 – odluka US, 98/13 – odluka US, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 – dr. zakon, 9/20, 52/21 i 62/23)

2. predmjer i predračun radova potpisan i ovjeren od strane odgovornog projektanta (dokument ne stariji od šest mjeseci s numeriranim stranicama, obavezno treba sadržavati klasu i datum izrade)

3. u slučaju sufinanciranja dostaviti dokaz o osiguranim sredstvima za sufinanciranje radova (ugovor, rješenje, izvadak iz proračuna jedinice lokalne samouprave i slično) zajedno s uredno potpisanom i pečatiranom Izjavom o udjelu u sufinanciranju predmetnih radova (Izjavu dostaviti u slobodnoj formi).

Rok za podnošenje prijava na Natječaj je 23. 2. 2024. godine.

Tajništvo zadržava pravo od podnositelja prijave, po potrebi, zatražiti dodatnu dokumentaciju i informacije, odnosno odrediti ispunjenje potrebnih uvjeta za dodjelu sredstava.

Povjerenstvo neće razmatrati:

- nepotpune prijave
- nepravodobne prijave (prijave poslane nakon roka koji je označen kao posljednji dan natječaja)
- nedopuštene prijave (prijave koje su podnijele neovlaštene osobe i subjekti koji nisu predviđeni Natječajem)
- prijave koje se ne odnose na natječajem predviđene namjene
- prijave Korisnika koji u prethodnoj kalendarskoj godini nisu opravdali sredstva dodijeljena iz proračuna Autonomne Pokrajine Vojvodine kroz financijska i narativna izvješća.

Rezultati Natječaja bit će objavljeni na internetskoj prezentaciji Tajništva.

Zainteresirane osobe dodatne informacije u vezi s realizacijom Natječaja mogu dobiti u Tajništvu na brojeve telefona: 021/487 4614, 021/487 4036, 021/487 4268 i 021/487 4743

Pokrajinski tajnik, Zsolt Szakállas

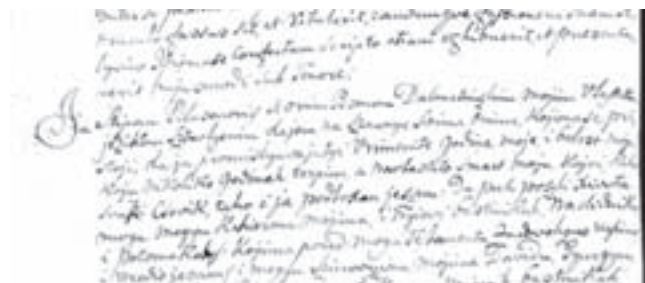
O prezimenima bačkih Hrvata (LXX.)

Pilasanović

Pilasanovići su obilježili epohu obnovljenog feudalizma 18. i 19. stoljeća. **Jakov, Stipan, Filip i Ivan Pilasanović** iz Roglatice (pustara kod Bačke Topole) dobili su plemićki list i ugarsku grbovnicu 28. X. 1741. Njihovi potomci javljaju se u Roglatici, Staroj Moravici, Subotici, Somboru i drugim mjestima sjevernobackog i južnobackog okruga. Dijelili su sudbinu brojnih ugarskih plemića. Uspomena na njih je izbljednula, a njihovi posjedi pali su u ruke drugima.

Dalmatinsko podrijetlo

Pilasanovići su relativno rano asimilirani. Međutim, izvorno se javljaju kao dalmatinska obitelj. Stipan Pilasanović, budući nepismen, izdiktirao je oporuku u Baji 24. VII. 1776. u kojoj piše: »Ja Stipan Pilasenović s ovim pismom dalmatinskim mojim vlastitim jezikom stavljenim dajem na znanje svima onima, kojima se pristoji, da ja promišljajući vremene godine moje, i bolest koju koju nekoliko godina trpim, a navlastito smrt koju kojoj kako svaki čovik, tako i ja podložan jesam: da pak posli života moga među kćerka mojima, i njiovi baštinihah, naslidnika i potomakah (kojima pored moga testamenta zadovoljno učinio i uredio jesam) i među sinovcima mojima Davidu, Đurđu, Marku i Mati Pilasenovićma, također njiovih baštinihah potomkah i naslidnikah, kakvagod parba protivština i smutnja ne bi se mogla izleći i dignuti s ovom naredbom samovoljno, od nikoga neusiljen, u ciloj pameti, i razumu bivši za izkoreniti i ugasiti (navlastito pak za utemeljiti i u napridak uzvisiti Pleme Pilasenović) prid visoko poštovanim, na moju prošnju i zaktivanje, od slavnoga kalačkoga kapitula poslatim pripoštovanim kanonikom slideću naredbu činim i ostavljam poradi većega temelja: to jest pustare Roglatice u Plemenitoj Bačkoj varmeđi nahodeće, koje polu, porad fasije (iskaza) vikovite gospode Franje i Jozipa Miskolczy u godini 1771. miseca sičnja, iliti januara dana 15-tog prid slavnim kaptolom Pečujskim učinjene, i dokonate, da s imenovatima sinovcem mojima nerazdijeljenim načinom držim i posidujem, od one iste pole, koliko bi se mene za sad, iliti u napredak doticalo sav tal moj, sa svima fajdama (fayda – korist, dobit), i svake vrsti dohodci... ozgor imenovatim sinovcem mojim: to jest Davidu,

Đurđu, Marku i Mati Pilasenovićma, svake vrste baštinike i naslidnike moje, izključavši vikovito, prid dvojicom zarad toga dozvanim pripoštovanim kanonikom kalačkim, brez svakoga poričenja i neprominljivim načinom, ostavljam, poklanjam i prikazujem, iliti zauvijek fatiram (izjavljujem)«.

Dobri gospodari

Franjo Varga je u jednom procesu u Somboru 24. I. 1780. rekao kako je čuo ne samo od **Ivana Latinovića** alias **Prikidanovića**, nego i od matere **Stipana Pilasenovića** zvane **Jane**, koju je dobro poznao, da su stari Pilasanovići bili dobri gospodari (domaćini). Također je čuo da je spomenuta Janja na ilirskom jeziku (*Illyrico Idiomate*) rekla sljedeće: »Ja sam čuvala po sto imanja i dicu nejaku Ivana i Stipana, par pištolja imala za pojas i preslicu, a meni nije bilo teško, a vama u miru kad je kuća puna teško je«. Riječ je o vremenu kada je u Ugarskoj bjesnio **Rákoczijev** ustanak 1703. – 1711. Janja se prezivala djevojački **Lalić** i bila je supruga **Pavla**, koji je umro u lloku. Stipan (rođen oko 1687.) i Ivan spominju se kao dobitnici plemićke povelje 28. X. 1741.

Josip Zoza Pilasanović

Arhitekt **Josip Pilasanović Zoza** (1940. – 2015.), koji je 1990-ih unio modernistički duh u arhitekturi Beograda, potječe od gore spomenutog Filipa. **Josip Vojnić** od Bajše sastavio je još prije Drugog svjetskog rata rodoslovno stablo od Filipa do Josipa Zoze Pilasanovića: Filip (umro oko 1744.) i **Katarina** (?); **Đuro** (r. 19. IV. 1725. u Baji) i **Marta Vidaković Delić**; **Petar** (r. 29. III. 1750. u Baji) i Janja Latinović (vj. 23. X. 1768. u Bačalmašu); **Jakov** (r. 7. VIII. 1773.) i **Eva Goldenich** alias **Aranyos** (vjenčani prije. 9. VI. 1794.); Josip Juraj (r. 29. II. 1802.) i **Antonija Vojnić** od Bajše (vj. 20. XI. 1825. u Subotici); **Josip Ivan Sigismund** (24. VI. 1830.) i **Jolanta Bogor** (vj. 3. VI. 1856. u Baji); **Josip Aurel Juraj** (r. 24. IV. 1864.) i **Roza Fernbach** (vj. 28. I. 1893. u Somboru); **Josip Julije Andrija** (r. 30. XI. 1900.) i **Marija Resch**.

Proslava dječjeg rođendana uz *cocktu*

Kako se slavi dječji rođendan prije 60 godina pričao nam je **Josip Horvat** iz Žednika. Pokraj brojnih starih fotografija koje ima u fotoalbumima, Horvat čuva i ovu s proslave šestog rođendana svojega bratića **Beneša Štemdeka**. Kaže, bio je to poseban rođendan, jer se na njemu pila *cockta*.

»Piće naše mladosti«

Na fotografiji se vidi kako slavljenik nazdravlja bocom *cockte*. Horvat kaže da je bilo na tom rođendanu ovog gaziranog soka za svako dijete, što im je bio poseban doživljaj jer je većini njih to bilo prvi puta da ga piju.

»Nije se *cockta* pila svakoga dana već samo u svečanim prigodama – na rođendanima, svadbama... *Cockta* ili *jupika*, to su bila pića naše generacije, pića naše mladosti, što kaže i slogan *cockte*«, priča Horvat.

Kako bi nam predočio koliko je *cockta* u to vrijeme bila nešto specijalno, Horvat kaže da kada je radio kao dječak u kuglani u kombinatovom seoskom radničkom domu, dobivao je za vraćanje kugli na mjesto ili neke sitne novce, ili *cocktu*.

Dodaje on i kako su se i *cockta* i *jupi* punili na Paliću pa su ih Subotičani posebno doživljavali kao svoje piće, iako su ih izmislili Slovenci – *cocktu* još 1953. godine.

Prvi TV

Fotografija je snimljena 1964. u slavljenikovoju kući u Žedniku. Na njoj se vide djeca koja su bila na rođenda-

nu, rođaci i susjedi. S lijeva na desno su: **Éva Szűcs**, **Aranka**, Josip Horvat, **Zlata Horvat**, slavljenik Beneš Štemdek, **Zora Rogić**, **Árpád Szűcs**, **Piroska Horvát**, **Ernő Szűcs**, a posljednja djevojčica je nepoznata sugovorniku.

Sugovornik kaže kako nije slučajno da su djeca tako lijepo obučena – dječaci u košuljama, a slavljenik i njegov bratić imaju čak i kravate; a djevojčice u haljinama s mašnicama u kosi. Skreće nam pažnju i na svečano postavljeni stol s bijelim stolnjakom, lijepo smotanim salvetama ukrašenim cvjetovima gerbera te tortu sa svijećicama. Priča kako je obitelj slavljenika važila za imućniju u kraju te da je kod njih uvijek sve bilo »na razini«.

»Ovakva proslava rođendana je za nas, ostalu djecu, bila nešto posebno. Sve je bilo sređeno, i mi djeca smo se posebno sredili za ovaj rođendan jer je u toj obitelji sve bilo tako fino. Kad smo ušli u kuću, bojali smo se i kretati ondje da nešto ne bismo srušili ili isprljali. Samo smo sjeli i mrdali glavu lijevo-desno«, smije se Horvat.

Kaže kako je volio ići kod svojega bratića, jer je imao prvi u rodbini i ulici televizor, a možda i u selu. Kaže i da je ondje početkom 60-ih gledao u svojem životu prve crtiće, sa svojih 7-8 godina.

Prema Horvatovom tumačenju, obitelj Štemdek bila je imućnija od ostalih iz kraja jer je slavljenikov djed bio još u to vrijeme zanatlija. Radio je kao mehaničar u zemljoradničkoj zadruzi. Sjeća se Horvat i slavljenikove bake: kaže bila je načitana žena, ispred svoga vremena jer je gledala TV dok ga još nitko drugi nije imao.

J. D. B.

8 zanimljivosti o najčuvenijem brzom jelu na svijetu

Prelativavajući kalendar interesantnih međunarodnih datuma pronašla sam da se 9. veljače u SAD-u i još nekim državama svijeta obilježava Dan pizze. Ponegdje piše da je to i međunarodni dan pizze iako se on slavi 17. siječnja. No, bez obzira koji dan vi slavili pizza je svakako jedno od najomiljenijih vrsta brze hrane širom svijeta. Postoje brojne kombinacije i vrste pizza i vjerujem da nema čovjeka koji ne voli bar neku od njih. Stoga smo malo istraživali i evo 8 zanimljivosti o pizzi.

1. Još mnogo prije Napulja, gdje se smatra da je nastala pizza, jelo slično pizzi pravljeno je još u Antičko doba za vrijeme starih Grka i Egipćana.

2. Pizza je 2001. godine isporučena i u svemir, na Međunarodnu svemirsku stanicu. Astronaut Yuri Usachov imao je čast biti prvi svemirski posjetitelj koji je kušao pizzu izvan planeta Zemlje a ovo zadovoljstvo je koštalo više od milijun dolara.

3. Najskuplja pizza na svijetu košta nevjerojatnih 12 000 dolara. Pizzu koja nosi naziv Louis XIII. osmislio je poznati pizza majstor Renato Viola. Sastojci su veoma rijetki i ekskluzivni a tijesto se priprema tri dana.

4. Jedna od prvih dokumentiranih internet kupovina bila je upravo pizza, 1994. godine.

5. Prije Drugog svjetskog rata pizzu su izvan Italije mahom jeli emigranti iz ove zemlje. Tijekom okupacije Italije,

saveznički vojnici zaljubili su se u ovo jelo i tu ljubav prenijeli i u svoje domovine, naročito u SAD.

6. Pizza s 1 001 vrstom sira ušla u Guinnessovu knjigu rekorda po broju sireva koji sadrži. Napravi-

li su je dva pizza majstora iz Francuske. Svaki sir je izrezan na kockicu od dva grama.

7. Prema istraživanju provedenom u Americi 2019. godine, tamo se svake sekunde pojede 350 kriški pizze.

8. Tontino's, koji je počeo kao Totinova talijanska kuhinja, prva je kompanija koja je ponudila smrznutu picu 1962. godine. Očigledno je i prilično dobro prošla, s obzirom da su kasnije mnoge firme počele da je prave.

O pizzi bi se moglo još mnogo pisati, posebice o raznim receptima i specijalnim sastojcima. Sigurna sam da i vi imate svog favorita pa uživajte u njoj dok ne počne korizma.

B. I.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga. Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomesječnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Prodaje se trobojni plug (14 cola) obtač *regent* fiksno s predplužnjacima i 2 crtala i 2 kotača u radnom stanju (2.200 eura). Telefon: 064-228-11-00.

Potreban konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

Prodajem traktor zetor super 42, god. 1957 (oldtajmer) neispravan – povoljno. Info telefon: 064/300-76-14

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdravstveno osiguranje dok radite. Ne plaćate proviziju. Plaće su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa više. Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsApp ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Izdajem u najam poslovni prostor – 320 m², uži centar – Apatin – Ulica svetog Save 25 Pogodno za auto salon ili trgovinu. Ukupna površina s dvorišnim dijelom – 700 m² Tel: 063/738-97-85

Prodajem njivu u Mišićevu površine 2 katastarska jutra, 14.000 eura. Informacije na telefon 064/300 76 14.

Prodajem nepokretnost površine 4.516 m² u Rudanovcu u okviru Nacionalnog parka »Plitvička jezera«, po cijeni od 165.829,00 eura. Informacije na telefon 063/888 71 34.

organizatori:

**TRADICIONALNO
PRELO MLADEŽI**

02.02.2024. | S POČETKOM
U 20 SATI

SVEČANA SALA
HKC "BUNJEVAČKO KOLO"

CIJENA ULAZNICE 500 din (VEČERA)
PROMOTIVNE CIJENE PIĆA

DJ PETRA **ANSAMBL RUŽE**

OBAVEZNA REZERVACIJA I PREUZIMANJE KARATA NA BROJ
+381606356001 Vladimir
+381611398478 Miroslav

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji

VAŽI DO 8. 2. 2024.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorak u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijeda u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtak u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTi te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sat i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

Zemlje Amazonije

Zemlja energije i ritma, spektakularnih slapova i tajanstvene prašume

Idok je cijeli svijet na Kopaoniku i skijanju, barem se meni tako čini, ja ne odustajem od snova o ljetu. Toliko sam ozbiljna u tome da sam počela vježbati kako bih bila u formi i spremna za sve planirane aktivnosti.

Ni jednom serijalu o kojem sam pisala nisam pristupila ovako predano. Nadam se da nikoga ne umaram pričama o zemljama Amazonije i da svatko uspijeva pronaći nešto interesantno i korisno. Ne mogu prestati uživati u čitanju i istraživanju ovih prelijepih dalekih divljina. Ostalo nam je još nekoliko zemalja, a ovoga tjedna idemo u Venezuelu.

Venezuela, zemlja kontrasta i spektakularne raznolikosti, očarava posjetitelje svojom prirodnom ljepotom, mogućnostima avanture i jedinstvenom kulturom.

Prirodne ljepote

Venezuela nudi nevjerojatnu raznolikost prirodnih ljepota koje zadivljuju i osvajaju srce svakog posjetitelja. Na vrhu liste su Angel Falls, najviši slapovi na svijetu, čija slika ostavlja bez daha. Smješteni u nacionalnom parku Canaima, ovi impozantni slapovi padaju s visine od preko 900 metara, stvarajući čarobnu atmosferu koja ostavlja neizbrisiv dojam.

Nacionalni park Canaima također je dom planinama Tepui, izoliranim stolnim planinama koje se uzdižu iznad prašume, nudeći spektakularne vidike. Roraima Tepui, inspiracija za roman **Arthura Conana Doylea** *Izgubljeni svijet*, posebno je fascinantna sa svojim visokim liticama i jedinstvenom florom i faunom.

Za avanturiste Venezuela nudi niz uzbudljivih aktivnosti. Pješaćenje do vrha Roraima Tepui nezaboravno

je iskustvo, gdje možete istraživati tajanstvene špilje i vidjeti neobične stijene oblikovane stoljećima erozije.

Padobranstvo iznad Anđeoskih slapova omogućava vam da doživite jedinstven pogled na ova čuda prirode. Ako ste ljubitelj vodenih avantura, kao što sam to ja, vožnja čamcem niz rijeku Canaima će svakako biti jedna od vaših aktivnosti jer pruža uzbudljiv doživljaj kroz bujnu prašumu i pored impresivnih vodopada.

U ritmu tradicionalnog plesa

Venezuela je bogata jedinstvenim kulturnim karakteristikama koje odražavaju spoj različitih etničkih grupa i povijesnih utjecaja. Joropo, tradicionalni ples, odiše energijom i ritmom, a prisutan je na mnogim festivalima diljem zemlje. Joropo glazba također je bitan dio venezuelanske kulturne baštine. Ako nikada niste slušali ove ritmove, potražite ih na internetu i sigurno ćete osjetiti barem malo energije o kojoj je ovdje riječ.

Caracas, glavni grad Venezuele, ima fascinantnu mješavinu modernih nebodera i kolonijalne arhitekture. Ipak, najpoznatiji je po svom jedinstvenom prometnom sustavu – sustavu žičara (Teleférico de Caracas) s kojeg se pruža nezaboravan panoramski pogled na grad.

Venezuela je odredište koje pruža nezaboravna iskustva, bilo da istražujete prirodna čuda, uživate u avanturama ili upijate bogatu kulturnu baštinu. Svojom jedinstvenom kombinacijom prirodnih ljepota, uzbudljivih aktivnosti i kulturnog blaga, Venezuela ostaje jedno od najintrigantnijih odredišta na južnom kontinentu.

Uživajte u ritmovima tradicionalnih venezuelanskih plesova i putujte širom zatvorenih očiju, čak i iz svoje sobe.

Gorana Koporan

Plasman na Olimpijadu je imperativ

Rukometaši Hrvatske završili su nedavno Europsko prvenstvo u Njemačkoj na neuglednom i krajnje razočaravajućem 11. mjestu. Zvuči nevjerojatno, jer su se nakon uvodne uvjerljive pobjede protiv Španjolske već kovali planovi o ulasku u polufinale i borbi

FOTO: Hina/EPA Christopher Neundorff

za odličja. Ali, uslijedile su katastrofalne partije protiv Austrije (bod) i Francuske, Mađarske i Islanda (porazi), pa ni pobjeda u posljednjem susretu (bez natjecateljske vrijednosti) protiv Njemačke nije mogla ublažiti gorak okus još jednog nauspješnog nastupa na velikom natjecanju. Podsjetimo kako je Hrvatske na posljednjem Svjetskom prvenstvu bila tek nešto bolja – deveta.

Olimpijske kvalifikacije

Očajan nastup na EP-u čak je u jednom trenutku dovedio u pitanje i nastup Hrvatske u predstojećim olimpijskim kvalifikacijama, ali je konačan rasplet osvajača medalja i naslov Egipta na šampionatu Afrike ipak donekle išao na ruku izabranicima **Gorana Perkovca**. Naime, prema već ranije postavljenom kvalifikacijskom ključu, Hrvatska je u konačnici pronašla svoje mjesto i posljednju šansu za nastup u Parizu. Tako će se na turniru (domaćin će biti naknadno određen) skupine 2 naći momčadi: Njemačke, Austrije, Alžira i Hrvatske. Prve dvije momčadi putovat će na Olimpijadu. Na prvi pogled skupina je vrlo ozbiljna ukoliko uzmemo u obzir činjenicu kako je Njemačke bila četvrta, dok je Austrija najugodnije iznenađenje Europskog prvenstva. Ali, ukoliko istu stvar pogledamo »našim očima«, onda ćemo vidjeti kako smo Nijemce dobili, a protiv Austrijanaca smo vodili tijekom cijeloga susreta i tek na koncu dopustili im neodlučeni rezultat. Sve navedeno znači kako itekako imamo puno razloga vjerovati kako će se hrvatska rukometna reprezentacija naći u olimpijskom društvu, jer ova generacija iskustva i mladosti ima kvalitetu za mnogo više od viđenog. EP u Njemačkoj je bio debi za nekoliko mlađih igrača (**Kuzmanović, Klarica, Načinović**) koji će biti reprezentativna osnova sljedećih desetak godina, nekoliko još uvijek mlađih (**Srna, Martinović, Lučin, Maraš, Glavaš, Kušan, Mihić**), te iskusnima (**Cindrić, Karačić**) predvođenim kapetanom **Duvnjakom** koji će još sigurno zaigrati u kvalifikacijskim duelima. Skupina jeste na prvi pogled neugodna, ali jednako tako neugodne su i ostale dvije. U skupini 1 u borbi za OI vize igrat će: Španjolska, Slovenija, Bahrein i Brazil, dok će se u skupini 3 natjecati: Norveška, Mađarska, Portugal i Tunis. Prema viđenim partijama nadahnutog Portugala i Slovenije, uvijek neugodne Norveške i Brazila, te Španjolske koja se mora opravdati nakon debakla na EP-u, čini se kako je skupina 2 ipak nekako najprihvatljivija za Hrvatsku u ovom trenutku. Konačno, nemojmo zaboraviti kako je Hrvatska na EP 2002. godine bila posljednja – 16., a već sljedeće 2003. godine na SP-u bila prvak svijeta. Zašto to ne bi bilo i ovoga puta...

Zato treba kvalitetno odigrati kvalifikacije, izboriti plasman u Pariz i potom konačno cijelom svijetu pokazati pravu vrijednost hrvatskog rukometa. Jer 11 odličja od 2003. godine na 22 odigrana velika natjecanja, nisu plod slučajnosti. Nikako!

D. P.

Susret reprezentacija hrvatske i srpske manjine Utakmica u Kući fudbala

Nogometna utakmica između reprezentacija hrvatske manjine iz Srbije i srpske manjine iz Hrvatske bit će odigrana 10. veljače od 17 sati u *Kući fudbala* u Staroj Pazovi. Domaćin je reprezentacija Hrvata iz Srbije.

Posljednji put ove dvije reprezentacije susrele su se u Bijelom Brdu u lipnju prošle godine, kada su domaćini (Srbi iz Hrvatske) slavili s 4:0.

Z. V.

Košarka

Četrnaesta pobjeda *Spartaka*

Uvjerljivim slavljem protiv *Metalca* (99:78) košarkaši *Spartaka* iz Subotice zabilježili su četrnaestu pobjedu u šampionatu Košarkaške lige Srbije i trenutačno, nakon devetnaest odigranih kola zauzimaju četvrtu poziciju

na tablici. Nova prvenstvena pobjeda je odlična uvertira pred nastupe u četvrtom ABA 2 balonu koji se ovoga tjedna igra u Novom Sadu. *Spartak* će igrati protiv momčadi *Vojvodine*, TFT-a i *Zlatibora*. Na prvenstvenoj tablici druge regionalne košarkaške lige Subotičani zauzimaju drugo mjesto iza *Zlatibora* (isti broj bodova ali slabija koš razlika), a njihov međusobni duel (petak 2. veljače) mogao bi donijeti promjenu u vrhu.

Šahovski turnir u Hrvatskom domu u Somboru Memorijal Franja i Pavle Matarić

U Hrvatskom domu u Somboru 6. veljače počinje II. *Memorijal Franja i Pavle Matarić*. Šahisti će igrati po pravilima FIDA-e (švicarski sistem) u devet kola. Igrat će se dva puta tjedno i planirano je da susret traje do 20. veljače.

Šahovski turnir organizira sportska sekcija HKUD-a *Vladimir Nazor*.

Z. V.

POGLED S TRIBINA

Iznenađenja

Nastavak sezone u 1. HNL počeo je velikim negativnim iznenađenjima za hrvatske velike koji pretendiraju za osvajanje naslova prvaka. Isprva je *Dinamo* senzacionalno poražen i doslovno nadigran od *Lokomotive* na svom Maksimiru (0:3), a potom je *Hajduk* popio gorki

pelin neočekivanog domaćeg poraza od *Rijeke* (1:2). I tako tablicu, poslije prvog »proljetnog kola«, predvodi posve iznenađujuće *Rijeka* (bolja gol razlika od *Hajduka*), momčad koja se nije uopće pojačala tijekom zimskog prijelaznog roka. Za razliku od svojih najbližih pratitelja, posebice *Hajduka*, koji je u posljednjim trenucima potpi-

Foto: HINA/Mario STRMOTIĆ

sao i povremenog reprezentativca **Brekala**, praktično ga otimajući od *Dinama*. Prema viđenom, očekuje nas izuzetno zanimljivo i krajnje neizvjesno prvoligaško proljeće na hrvatskim nogometnim terenima. »Opečeni« *Hajduk* i *Dinamo* u nastavku će puhati i na hladno, tj. maksimalno će oprezno ulaziti u svaki naredni duel, jer goropadna *Rijeka* je pokazala zube. U sljedećem kolu ovoga vikenda očekuje nas nova poslastica, jer ranjeni *Hajduk* stiže u goste probuđenom *Osijeku* i očekuju nas nova uzbuđenja. *Rijeka* dočekuje *Istru*, a *Dinamo* ugošćuje *Goricu*. I svaki od navedenih susreta bi mogao donijeti neko novo iznenađenje. Pred nama je još 16 prvenstvenih kola i mnogo minuta na zelenom terenu, ali je jedno sigurno: svaki gol i svaki bod mogao bi biti presudan u konačnom plasmanu. A bit će još mnogo, mnogo iznenađenja...

D. P.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise,
upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 456 217, 487 4604 F: +381 21 456 217
ounz@vojvodina.gov.rs
KLASA: 000146006 2024 09427 005 000 000 001
DATUM: 29. 1. 2024. godine

Na temelju članka 24. stavka 2. Pokrajinske skupštinske odluke o pokrajinskoj upravi (*Sl. list APV*, broj: 37/2014, 54/2014 – dr. propis, 37/2016, 29/2017, 24/2019, 66/2020 i 38/2021) u vezi s člankom 11. Pokrajinske skupštinske odluke o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2024. godinu (*Službeni list APV*, broj: 45/2023), a u vezi s Pokrajinskom skupštinskom odlukom o dodjeli proračunskih sredstava za unaprjeđivanje položaja nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica i razvoj multikulturalizma i tolerancije (*Službeni list APV*, broj: 8/2019), na temelju članka 3. Pravilnika o dodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice za unapređivanje položaja nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica i razvoj multikulturalizma i tolerancije u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini (*Službeni list APV*, broj: 7/2023), u okviru projekta »Afirmacija multikulturalizma i tolerancije u Vojvodini«, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice raspisuje

JAVNI NATJEČAJ ZA SUFINANCIRANJE POTPROJEKTA »MULTIKULTURALIZAM NA KLIK«

Javni natječaj se raspisuje za dodjelu dotacija Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, registriranim pravnim osobama (udrugama, asocijacijama i drugim subjektima sa sjedištem na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine) za organizaciju 8 nagradnih natječaja od općeg javnog interesa, za učenike nižih i viših razreda osnovnih škola iz AP Vojvodine i to u području multikulturalizma, tolerancije i očuvanja i promoviranja etničke raznolikosti i kulturnog identiteta nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica Vojvodine.

Javni natječaj se raspisuje na ukupan iznos od 700.000,00 dinara.

I. OPĆI UVJETI NATJEČAJA

Sredstva se dodjeljuju jednom izabranom korisniku za organizaciju 8 nagradnih javnih natječaja tijekom 2024. godine.

II. UVJETI NATJEČAJA

- Na Javni natječaj se mogu prijaviti isključivo registrirane pravne osobe – organizacije, udruge, asocijacije i drugi subjekti sa sjedištem na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine.
- Na Javni natječaj se ne mogu prijavljivati izravni i neizravni proračunski korisnici, trgovačka društva i nacionalna vijeća nacionalnih manjina.
- Na Javnom natječaju se dodjeljuju sredstva za organizaciju 8 nagradnih javnih natječaja sukladno sljedećim uvjetima:
  - o nagradni natječaji se raspisuju za podnošenje radova na odabrane teme iz područja multikulturalizma, tolerancije, očuvanja i promoviranja etničke raznolikosti i kulturnog identiteta nacionalnih manjina - nacionalnih zajednica Vojvodine
  - o nagradni natječaji su namijenjeni učenicima nižih i viših razreda osnovnih škola iz AP Vojvodine, od kojih su 4 namijenjena učenicima nižih razreda osnovnih škola, a 4 učenicima viših razreda osnovnih škola
  - o nagradni natječaji su javni uz obvezu odabranog korisnika sredstava da pismenim putem (ili putem elektroničke pošte) obavijesti sve ustanove osnovnog obrazovanja u AP Vojvodini o uvjetima i rokovima natječaja
  - o nagradni natječaji moraju biti realizirani u 2024. godini.
- Podnositelji prijave na javni natječaj, uz prijavu, obavezno podnose i:
  - o detaljno razrađen plan potprojekta i opis aktivnosti
  - o prijedlog dinamike realizacije aktivnosti u 2024. godini
  - o prijedlog tema i forme radova koji će biti predmet nagradnih natječaja
  - o prijedlog nagradnog fonda i forme nagrađivanja

- o prijedlog proračuna potprojekta
- o prijedlog modela suradnje s Tajništvom u realizaciji potprojekta
- o službeni dokaz o registraciji podnositelja prijave (preslika).

III. NAČIN PRIJAVE

- Prijave se podnose u jednom primjerku, isključivo na natječajnim obrascima Tajništva
- Natječajna dokumentacija se može preuzeti od 29. siječnja 2024. godine u prostorijama Tajništva ili na internetskoj adresi www.puma.vojvodina.gov.rs
- Podnositelj može podnijeti samo jednu prijavu na Natječaj
- Prijave na Natječaj se podnose na srpskom jeziku ili na jeziku nacionalne zajednice koji je u službenoj uporabi u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini
- Prijava na Javni natječaj (isključivo na popunjenom obrascu prijave, na srpskom jeziku ili na jeziku nacionalne manjine koji je u službenoj uporabi u AP Vojvodini, u jednom primjerku) dostavlja se u papirnatom obliku u zatvorenoj omotnici na adresu:

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA OBRAZOVANJE, PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE MANJINE – NACIONALNE ZAJEDNICE, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 16, 21000 NOVI SAD, s naznakom na licu omotnice: »PRIJAVA NA JAVNI NATJEČAJ ZA SUFINANCIRANJE POTPROJEKTA 'MULTIKULTURALIZAM NA KLIK'«, poštom ili osobno predajom pisarnici pokrajinskih tijela uprave (na navedenu adresu) u vremenu od 9 do 14 sati. Prijave dostavljene osobno ili putem pošte, obvezno se dostavljaju i u elektroničkom obliku u skeniranom – PDF formatu, kao i u Word formatu, putem aplikacije Tajništva <http://185.166.125.155/konkursi/>, izborom odgovarajućeg javnog natječaja na koji se odnosi prijava.

- Natječaj je otvoren do 23. veljače 2024. godine.

IV. OCJENJIVANJE PROJEKATA I ODLUČIVANJE O DODJELI SREDSTAVA

- Podnesene prijave razmatra povjerenstvo koje imenuje pokrajinski tajnik za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice
- Povjerenstvo neće uzimati u razmatranje nepravodobne i nepotpune ili nepravilno popunjene prijave, prijave koje nisu podnesene od strane ovlaštenih osoba, prijave ispisane nečitko ili grafitnom olovkom, kao ni prijave koje nisu predmet Natječaja
- Kriteriji koji će se primjenjivati prilikom odlučivanja o izboru organizatora natjecanja:
  - o prijedlog forme radova i tema nagradnih natječaja
  - o kvaliteta prijedloga aktivnosti, ocjena efikasnosti i mogućnosti potpune realizacije cilja i teme Natječaja
  - o prijedlog dinamike realizacije nagradnih natječaja tijekom 2024. godine
  - o prijedlog forme nagrađivanja i proračuna potprojekta
  - o prijedlog modela suradnje s Tajništvom u realizaciji potprojekta
  - o prethodne aktivnosti podnositelja prijave u vezi s područjima na koje se odnose nagradni natječaji.
- Povjerenstvo neće uzimati u razmatranje prijave podnositelja kojima su dodijeljena sredstva na temelju prethodnih natječaja Tajništva, a nisu izmirili preuzete obveze po tim natječajima
- Tajništvo zadržava pravo od podnositelja prijave, po potrebi, zatražiti dodatnu dokumentaciju i informacije ili izaći na lice mjesta, odnosno za dodjelu sredstava odrediti ispunjenje dodatnih uvjeta
- Rješenje o dodjeli sredstava donosi pokrajinski tajnik, na temelju prijedloga natječajnog povjerenstva
- Prijave i priložena dokumentacija ne vraćaju se podnositeljima
- S podnositeljem prijave kojem su odobrena sredstva Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice će sklopiti ugovor o sufinanciranju aktivnosti, po osnovi kojeg će sredstva biti isplaćena
- Rezultati javnog natječaja se objavljuju na službenoj internetskoj adresi Tajništva po završetku Natječaja.

Dodatne informacije o Javnom natječaju se mogu dobiti u Tajništvu, na broj telefona 021/487-4607, ili putem e-pošte aron.madaras@vojvodina.gov.rs.

Pokrajinski tajnik, Zsolt Szakállas, v. r.

Sremski đuveč

Sremski đuveč jedno je od starih tradicionalnih srijemskih jela koje se često priprema u kućanstvima. Nije vezano uz godišnje doba. Priprema se i ljeti kada ima svježeg raznog povrća, ali i zimi, posebno nakon kolinja, kada ima suhog mesa. Najbolje ga je pripremiti sa suhim mesnatim rebrima. Pomiješan okus raznog povrća i miris suhog mesa, ovo tradicionalno jelo prava je delicija koja se i danas često priprema u Srijemu.

Sastojci:

žlica masti
400 g svinjskih prosušenih rebara
2 glavice crnog luka
2-3 češnjaka
2 crvene paprike
4 krumpira
2 mrkve
2 dl šalice riže
½ l kuhane rajčice
sol
papar
crvena začinska paprika
peršinov list

Priprema:

Na tavi na žlici masnoće popržite nasjeckan luk, češnjak i mrkvu. Kad luk postane staklast, dodati narezanu crvenu papriku i isječena suha rebra, dodati sol, papar i žličicu začinske crvene paprike. Ostaviti da se kuha pola sata. Nakon toga dodati rižu i krompir narezan na kockice. Kad je riža mekana i krumpir kuhan, makniti posudu s vatre. Smjesu prebaciti u vatrostalnu ili zemljanu posudu ili dublju tepsiju i staviti da se peče u zagrijanoj pećnici oko 30 minuta, dok ne porumeni. Kad je pečeno, po želji dodati peršinov list. Poslužiti toplo uz sezonsku salatu, vrhnje ili sir.

KuHaR tradicionalnih jela pripremamo uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1300 dinara
☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: OTPVRS22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL, SUBOTICA
IBAN: RS35325960160000218862
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
325950060001449230

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

RADIO MARIJA

Krišćanski glas u vašoj kući!

FREKVENCJE:

NOVI SAD 90,0 MHz
SUBOTICA 90,7 MHz
SOMBOR 95,7 MHz
NIŠ 102,7 MHz

www.radiomarija.rs

@Radio.Marija.Srbije

@radiomarijasrbije

KONTAKT:

Ured: 024/600-099
Program: 024/600-011
SMS: 063/598-441

Slušajte nas i na aplikacijama:

Radio Marija Srbije
Radio Maria play

ILI-ILI

Priključenje **BESPLATNO**

- + Birate između:
- 6 meseci po 1 dinar ili
- 12 meseci sa 50% popusta

*Astra
Telekom*

011 44 22 009

Katoličko društvo
„Ivan Antunović“

Hrvatski kulturni centar
„Bunjevačko kolo“

PRIREĐUJU

14. PRELO SICANJA

11. II. 2024.

Okupljanje u središtu grada kod spomenika Presvetoga Trojstva u **17 sati**.

Sudjelovanje na Svetoj Misi u Franjevačkoj crkvi u **17.30 sati**.

Nakon Svete Mise odlazak u dvoranu HKC „Bunjevačko kolo“
sa svečanim početkom u **19.30 sati**.

Jedini uvjet nazočnosti jest odijevanje **SVEČANE BUNJEVAČKE NOŠNJE** (zimske).